

Lahti

Kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelma vuodelle 2025

Kaupunkiympäristölautakunta 22.1.2025

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta 23.1.2025

Sisällys

1.	Johdanto.....	3
1.1.	Lahten kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma vuosille 2024–2027	3
1.2.	Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen.....	4
1.3.	Kokousaikataulu.....	5
1.4.	Organisaatio	6
2.	Kaupunkiympäristön palvelualue.....	8
2.1.	Määräraha-aulukko	8
2.2.	Toiminnan painopistealueet	8
2.3.	Talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet.....	8
2.4.	Henkilöstö.....	9
3.	Strategia ja toiminnalliset tavoitteet	11
3.1.	Kaupunkiympäristön palvelualueen vuoden 2025 kärkitoimenpiteet.....	11
4.	Kaupunkiympäristö.....	19
4.1.	Määräraha-aulukko	19
4.2.	Kaupunkiympäristön yhteiset	19
4.2.1.	Toiminnan kuvaus.....	19
4.3.	Kaupunkitekniikka.....	19
4.3.1.	Toiminnan kuvaus / Toiminta-ajatus	19
4.3.2.	Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	19
4.3.3.	Toiminnan painopistealueet	19
4.4.	Kaupunkisuunnittelu	20
4.4.1.	Toiminnan kuvaus.....	20
4.4.2.	Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	20
4.4.3.	Toiminnan painopistealueet	20
4.4.4.	Erietyiset määräraha-avaukset.....	21
4.5.	Rakennus- ja ympäristövalvonta.....	22
4.5.1.	Toiminnan kuvaus.....	22
4.5.2.	Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	22
4.5.3.	Toiminnan painopistealueet	23
4.5.4.	Erietyiset määräraha-avaukset.....	23
5.	Joukkoliikenne.....	24
5.1.	Määräraha-aulukko	24
5.2.	Toiminnan kuvaus	24
5.3.	Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	24
5.4.	Toiminnan painopistealueet	25
6.	Investoinnit	27
6.1.	Kiinteä omaisuus.....	27
6.2.	Julkinen käyttöomaisuus	27
6.3.	Irtain omaisuus.....	27
7.	Käyttösuunnitelman liitteet	28
	Liite 1. Osamäärärahat yksiköittäin.....	28
	Liite 2. Tositteiden hyväksyjät	32
	Liite 3. Tositteiden hyväksyjät joukkoliikenne	34
	Liite 4. Keskeiset kaupunkitekniikan työkohteet ja kaupunki-infran investointien suunnittelukohteet.....	35
	Liite 5. Ulkovalaistuksen rakennuskohteet 2025.....	40
	Liite 6. Liikenne- ja viherympäristösuunnittelun työohjelma, käyttötalous.....	44
	Liite 7. Asemakaavoituksen työohjelman 2025 kohteet.....	46

1. Johdanto

Kunnan taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain (2015/410) 13. luku, kirjanpitolaki (1997/1336) ja -asetus (1997/1339), kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston antamat ohjeet, Suomen Kuntaliiton suositus kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä Lahden kaupungin hallintosääntö ja erilliset toimintasäännöt.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kaupunginvaltuuston 25.11.2024 § 123 hyväksymän talousarvion ja kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 413 hyväksymän toimeenpano-ohjeen perusteella on laadittu konsernihallinnon sekä elinvoiman, sivistyksen ja kaupunkiympäristön palvelualueiden käyttösuunnitelmat, joissa kohdistetaan määrärahat ja tuloarviot käyttötarkoitusten mukaisesti sekä asetetaan tarkennettuja toiminnallisia tavoitteita.

Käyttösuunnitelmissa esitetään strategian toiminnalliset tavoitteet, talouden tasapaino-ohjelman mukaiset toimenpiteet, henkilöstösuunnitelma ja määräraha- sekä tuloarvioiden kohdistaminen. Osana käyttösuunnitelmia päätetään tositteiden hyväksyjät. Lisäksi voidaan päättää toistuvaivastuksista tai muista erityisistä määräraha-varauksista. Maksettavien avustuksien osalta huomioidaan Euroopan unionin valtiontukisääntely. Käyttösuunnitelmat hyväksytään toimielimissä 31.1.2025 mennessä ja ne toimivat pohjana talousarvion seurannassa ja raportoinnissa. Toimielimille raportoidaan talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta neljännesvuosittain niiden alaisten yksiköiden osalta. Lahti on ottanut käyttöön ilmastobudjetoinnin vuoden 2025 talousarviossa. Ilmastobudjetin toteumasta raportoidaan vuositasolla tilinpäätöksen yhteydessä.

Lahden kaupungin talousarvion 2025 toimeenpano-ohjeiden mukaisesti on valmisteltu palvelualuekohtaiset käyttösuunnitelmat, jotka viedään toimielimiin päätettäväksi seuraavasti:

- konsernihallinnon käyttösuunnitelman hyväksyy omien alaistensa yksiköiden osalta
 - kaupunginhallitus: kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja konsernihallinnon vastuualue, käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot
 - konserni- ja tilajaosto: Lahden Tilakeskus -taseyksikkö
 - tarkastuslautakunta: ulkoinen tarkastus
- elinvoiman palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy elinvoima- ja työllisyysjaosto
- sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy omien vastuualueidensa osalta
 - sivistyslautakunta: sivistyksen yhteiset, lasten ja nuorten kasvun vastuualue sekä osallisuuden ja tiedon vastuualueen osalta palveluyksiköt: lukiokoulutuspalvelut ja Wellamo-opisto
 - hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta: liikunnan ja kulttuurin vastuualue sisältäen Lahden kaupunginorkesterin ja Lahden kaupunginteatterin sekä osallisuuden ja tiedon vastuualueen osalta
- kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy omien vastuualueidensa osalta
 - kaupunkiympäristölautakunta: kaupunkiympäristön yhteiset, kaupunkitekniikka, kaupunkisuunnittelu sekä rakennus- ja ympäristövalvonta
 - Lahden seudun joukkoliikennelautakunta: joukkoliikenne.

Kaupunginvaltuusto on käsitellyt 9.12.2024 § 132 hallintosääntömuutoksia, joilla tulee olemaan vaikutuksia luottamushenkilö- ja virkaorganisaatioon 1.6.2025 alkaen. Muutosten vaikutukset käyttösuunnitelmiin valmistellaan keväällä 2025 ja tuodaan erikseen päätöksentekoon.

1.1. Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma vuosille 2024–2027

Kaupunginvaltuusto päätti uudesta Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmasta 20.5.2024 § 63. Ohjelman mukaisesti kaupungin taloutta tasapainotetaan 50,0 milj. eurolla vuosina 2024–2027. Ohjelmassa on määritetty euromääräiset tavoitteet toimintatulojen ja -menojen, verotulojen sekä rahoitustulojen ja -menojen osalta.

Talouden tasapaino-ohjelman taloudelliset tavoitteet

Toimintatulojen kasvutavoitteeksi on asetettu 1,0 milj. euroa. Tavoitteen toteutuminen edellyttää päätöksiä esimerkiksi tonttien hintojen, pysäköintimaksujen, kaupunkisuunnittelun taksojen, yleisten alueiden taksojen, venepaikkamaksujen, joukkoliikenteen lippuhintojen sekä muiden mahdollisten lupa- ja valvontamaksujen hintojen korotuksista.

Toimintamenojen vähennystavoitteeksi on asetettu 18,1 milj. euroa. Tavoitteesta kohdistuu konsernihallintoon 3,35 milj., elinvoiman palvelualueen toimintaan 0,65 milj. sekä työttömyydestä aiheutuviin menoihin 5,0 milj., sivistyksen palvelualueelle 6,1 milj. ja kaupunkiympäristön palvelualueelle 3,0 milj. euroa.

Rahoitustulojen ja -menojen nettokasvutavoitteeksi on asetettu 15,0 milj. euroa. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rahoitusmenojen pienentämistä, konsernista saatavien osinkotuottojen kasvua, muiden rahoitustulojen kasvua, investointien rahoitusratkaisujen tarkastelua, vuosittaista omaisuuden myyntivoittojen toteutumista sekä konsernirakenteen tarkastelua. Verotulojen kasvutavoitteeksi on asetettu 15,9 milj. euroa. Strategian elinvoimatoimenpiteille on asetettu tavoite niin, että verotulojen kasvu, toimintaympäristöstä tulevan kasvun lisäksi, on 5,0 milj. euroa. Tavoitteen toteutuminen edellyttää elinkeinoelämän sijoittumispäätöksiä Lahteen. Verotuloille on asetettu 10,9 milj. euron tavoite niin, että kunnallisveroa korotetaan vuonna 2027.

Tavoitteet sisältyvät vuoden 2025 talousarvioon ja taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 lukuihin. Euromääräisiä tavoitteita toteuttavista toimenpiteistä päättää toimivaltainen toimielin. Taloudelliset tavoitteet kuvataan talousarviossa ja toimenpiteet käyttösuunnitelmissa. Ohjelman toteutumisesta raportoidaan toimielimille osana talouden ja toiminnan neljännesvuosiraportointia.

Talouden tasapaino-ohjelma 2024–2027

Tuloslaskelma	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Yhteensä
Toimintatulot	0	500 000	500 000	0	1 000 000
Kaupunkiympäristön palvelualue	0	500 000	500 000	0	1 000 000
Toimintamenot	-1 157 500	-3 477 500	-6 030 000	-7 435 000	-18 100 000
Konsernihallinto	-750 000	-2 220 000	-230 000	-150 000	-3 350 000
Elinvoiman palvelualue	-50 000	0	0	-600 000	-650 000
Sivistyksen palvelualue	-257 500	-827 500	-2 500 000	-2 515 000	-6 100 000
Kaupunkiympäristön palvelualue	-100 000	-430 000	-1 300 000	-1 170 000	-3 000 000
Työttömyydestä aiheutuvat menot	0	0	-2 000 000	-3 000 000	-5 000 000
Verotulot, elinvoiman lisäys	0	0	3 000 000	2 000 000	5 000 000
Rahoitustulot ja -menot	0	10 300 000	1 260 000	3 440 000	15 000 000
Verotulot	0	0	0	10 900 000	10 900 000
Tilikauden tulos	1 157 500	14 277 500	10 790 000	23 775 000	50 000 000

Luvut ovat muutos edelliseen vuoteen.

1.2. Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen

Kaupungin kuulutukset julkaistaan sähköisinä kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi > Ajankohtaista > Kuulutukset.

Viranhaltijapäätökset pidetään yleisesti nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi, mikäli asianomainen viranomais katsoo sen tarpeelliseksi eikä salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

1.3. Kokousaikataulu

Vuoden aikana päivitettävä kokousaikataulu:

- Lahden kaupungin sisäisessä tietoverkossa Tietoa meistä > Päätöksenteko > Toimielimet ja päätöksenteko > Kaupunkitasoinen kokousaikataulu 2025.
- Kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi > Kaupunki ja päätöksenteko > Päätöksenteko > Tutustu päätöksentekoon > ao. toimielin.

Kokousaikataulu v. 2025 KEVÄT

TAMMIKUU		HELMIKUU		MAALISKUU		HUHTIKUU		TOUKOKUU		KESÄKUU	
1Ke	Uudenvuodenpäivä	1La		1La		1Pti	KP (keskusta, pohjoinen)	1To	Vappu	1Su	
2To		2Su		2Su		2Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	2Pe		2Ma	Koulutus valtuutetuille?
3Pe		3Ma	KH, KV	3Ma	KH	3To	KP (itä, etelä)	3La		3Ti	
4La		4Ti	KP (itä, etelä)	4Ti		4Pe		4Su		4Ke	KV-info
5Su		5Ke		5Ke	Pjtmk, KV-info	5La		5Ma	KTJ, ETJ	5To	KV-seminaari
6Ma	Loppupalinen	6To	KP (keskusta, pohjoinen)	6To	JÄTE	6Su		6Ti		6Pe	KV-seminaari
7Ti		7Pe		7Pe		7Ma	KH, KV	7Ke		7La	
8Ke		8La		8La		8Ti		8To		8Su	
9To		9Su		9Su		9Ke		9Pe		9Ma	KV
10Pe		10Ma	KTJ, ETJ	10Ma	KH, KV	10To		10La		10Ti	
11La		11Ti	SIVLA, JOLI	11Ti	RYLL	11Pe		11Su		11Ke	
12Su		12Ke	KYLA, HYVLA	12Ke		12La		12Ma	KH	12To	
13Ma	KH	13To		13To		13Su		13Ti	RYLL	13Pe	
14Ti	SIVLA-sem., RYLL	14Pe		14Pe		14Ma	KTJ, ETJ	14Ke	Pjtmk, (KV-info)	14La	
15Ke	HYVLA-sem., KYLA-sem.	15La		15La		15Ti		15To		15Su	
16To	JOLI-sem.	16Su		16Su		16Ke		16Pe		16Ma	KH
17Pe		17Ma	KH	17Ma	KTJ, ETJ	17To		17La		17Ti	
18La		18Ti	TARKLA	18Ti	SIVLA, JOLI	18Pe	Yhtäperjantai	18Su		18Ke	
19Su		19Ke	KH iltakoulu	19Ke	HYVLA, KYLA	19La		19Ma	KH, KV	19To	
20Ma	KTJ, ETJ, TARKLA	20To		20To		20Su	Maanapäivä	20Ti	SIVLA, JOLI	20Pe	Hammasaatto
21Ti	VN, HYVLA	21Pe		21Pe		21Ma	Toukok. päivä	21Ke	KYLA	21La	Hammaspäivä
22Ke	TARKLA, KYLA	22La		22La		22Ti	SIVLA	22To	HYVLA, JÄTE	22Su	
23To	SIVLA, JOLI, VMN	23Su		23Su		23Ke	KYLA	23Pe		23Ma	
24Pe		24Ma	Sihtifonivaike	24Ma	KH	24To		24La		24Ti	
25Su		25Ti		25Ti	TARKLA	25Pe		25Su		25Ke	
26Ma		26Ke		26Ke	KH iltakoulu	26La		26Ma	KH	26To	
27Ti	KH	27To		27To		27Su		27Ti	KP (itä, etelä)	27Pe	
28Ti	RYLL	28Pe		28Pe		28Ma	KH	28Ke	KP (keskusta, pohjoinen)	28La	
29Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti			29La		29Ti	TARKLA	29To	Helatorstai	29Su	
30To				30Su		30Ke		30Pe		30Ma	
31Pe				31Ma	KH			31La			

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00
KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30
KH = Kaupunginhallitus klo 15.30 (valtuustopäivinä klo 14.30)
KH iltakoulu = klo 17.00
KTJ = Konserni- ja tilajaosto klo 13.00
ETJ = Elinvoima- ja työllisyysjaosto klo 15.00
Pjtmk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 14.30

WOJK = Wellamo-opiston johtokunta klo 16.30, jolle toisin ilmoiteta
SIVLA, HYVLA = Sivistyksen palvelualueen lautakunnat klo 16.00, jolle toisin ilmoiteta.
KYLA, RYLL, JÄTE, JOLI = Kaupunkiympäristön palvelualueen lautakunnat klo 16.00 jolle toisin ilmoiteta.
TARKLA = Tarkastuslautakunta klo 9.00, jolle toisin ilmoiteta.
KP = Kumppanuuspöydät (keskusta, etelä, itä, pohjoinen) klo 16.30, jolle toisin ilmoiteta
VN = Vanhusneuvosto klo 10.00, jolle toisin ilmoiteta.
VMN = Vammaisneuvosto klo 16.30, jolle toisin ilmoiteta

Vkl, pyhä tai muu vapaapäivä
 Koulujen talviloma, vko 9

Kokousaikataulu v. 2025 SYYSKY

Huom. syyskauden kokospäivät ovat alustavia. Syyskauden kokospäivät päätetään uuden valtuustokauden toimitelmissä.

HEINÄKUU	ELOKUU	SYYSKUU	LOKAKUU	MARRASKUU	JOULUKUU
1Ti	1Pe	1Ma	1Ke	1La	1Ma
2Ke	2La	2Ti	2To	2Su	2Ti
3To	3Su	3Ke	3Pe	3Ma	3Ke
4Pe	4Ma	4To	4La	4Ti	4To
5La	5Ti	5Pe	5Su	5Ke	5Pe
6Su	6Ke	6La	6Ma	6To	6La
7Ma	7To	7Su	7Ti	7Pe	7Su
8Ti	8Pe	8Ma	8Ke	8La	8Ma
9Ke	9La	9Ti	9To	9Su	9Ti
10To	10Su	10Ke	10Pe	10Ma	10Ke
11Pe	11Ma	11To	11La	11Ti	11To
12La	12Ti	12Pe	12Su	12Ke	12Pe
13Su	13Ke	13La	13Ma	13To	13La
14Ma	14To	14Su	14Ti	14Pe	14Su
15Ti	15Pe	15Ma	15Ke	15La	15Ma
16Ke	16La	16Ti	16To	16Su	16Ti
17To	17Su	17Ke	17Pe	17Ma	17Ke
18Pe	18Ma	18To	18La	18Ti	18To
19La	19Ti	19Pe	19Su	19Ke	19Pe
20Su	20Ke	20La	20Ma	20To	20La
21Ma	21To	21Su	21Ti	21Pe	21Su
22Ti	22Pe	22Ma	22Ke	22La	22Ma
23Ke	23La	23Ti	23To	23Su	23Ti
24To	24Su	24Ke	24Pe	24Ma	24Ke
25Pe	25Ma	25To	25La	25Ti	25To
26La	26Ti	26Pe	26Su	26Ke	26Pe
27Su	27Ke	27La	27Ma	27To	27La
28Ma	28To	28Su	28Ti	28Pe	28Su
29Ti	29Pe	29Ma	29Ke	29La	29Ma
30Ke	30La	30Ti	30To	30Su	30Ti
31To	31Su	31Pe			31Ke

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00
KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30
KH = Kaupunginhallitus klo 15.30 (valtuustopäivinä klo 14.30)
KH iltakoulu = klo 17.00
Pjtmk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 14.30
HELA = Hyvinvointi- ja elinvoimautakunta klo 16.00, jollei toisin ilmoiteta.
SIVLA = Sivistyslautakunta klo 16.00, jollei toisin ilmoiteta.
KYLA, RYLL, JÄTE, JOLI = Kaupunkiympäristön palvelualueen lautakunnat klo 16.00, jollei toisin ilmoiteta

TARKLA = Tarkastuslautakunta klo 9.00, jollei toisin ilmoiteta.
WOJK = Wellamo-opiston johtokunta klo 16.00, jollei toisin ilmoiteta
VN = Vanhusneuvosto klo 10.00, jollei toisin ilmoiteta.
VMN = Vammaisneuvosto klo 16.30, jollei toisin ilmoiteta
KP = Kumppanuuspöydät (keskusta, etelä, itä, pohjoinen) klo 16.30, jollei toisin ilmoiteta

Vki, pyhä tai muu vapaapäivä
 Koulujen syysloma, vko 43

1.4. Organisaatio

Kaupunkiympäristön palvelualueen vastualueet ovat kaupunkiympäristön yhteiset, kaupunkitekniikka, kaupunkisuunnittelu sekä rakennus- ja ympäristövalvonta.

Kaupunkitekniikan, kaupunkisuunnittelun sekä rakennus- ja ympäristövalvonnan vastualueet toimivat kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa ja järjestävät palvelualueen vastuulla olevien tehtävien hoidon.

Hallintosäännön mukaan rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue vastaa rakennus- ja ympäristölupalautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Lahden seudun jätelautakunta vastaa jätehuoltoviranomaiselle ja Lahden seudun joukkoliikennelautakunta joukkoliikenneviranomaiselle kuuluvista tehtävistä.

Vastualueet vastaavat mm. kadunpidosta, yleisten alueiden rakentamisesta, ylläpidosta ja hallinnasta, liikennejärjestelmän suunnittelusta, joukkoliikenteen viranomaistehtävistä, alueiden käytön suunnittelusta ja kaavoituksesta, kiinteistönmuodostuksesta, maan hankinnasta, hallinnasta ja luovutuksesta, asuntotoimesta, paikkatietopalveluista, rakennusvalvontaviranomaiselle kuuluvista tehtävistä, jätehuoltoviranomaisen tehtävistä, ympäristöterveysvalvonnasta ja eläinlääkintähuollosta, ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelusta, vesistöjen- metsien- ja luonnonhoidosta, ympäristökasvatuksesta sekä yleisesti terveellisen, viihtyisän ja ekologisesti kestävä elinympäristön turvaamisesta.

Organisaatiokaaviot kaupungin ja sen palvelualueiden osalta:

- Kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi > Kaupunki ja päätöksenteko > Tietoa Lahdesta > Kaupungin organisaatio.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ- LAUTAKUNTA	LAHDEN SEUDUN JOUKKOLIKENNELAUTAKUNTA	LAHDEN SEUDUN JÄTELAUTAKUNTA	RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖ- LUPALAUTAKUNTA
--	--	---	---

**KAUPUNKIKEHITYSJOHTAJA
Olli Alho**

Kaupunkitekniikka Miika Lastikka	Kaupunkisuunnittelu Juha Helminen	Rakennus- ja ympäristövalvonta Mika Kemppainen
Rakennuttaminen Jani Tuhkanen	Asuntotoimi Juha Helminen	Jätehuolto Tiia Yrjölä
Kunnossapito Pasi Leppäaho	Maapolitiikka Anna-Leena Rouhiainen	Rakennusvalvonta Markku Sivonen/Juhani Pirinen
Alueiden käytön hallinta Niina Savolainen	Asemakaavoitus Johanna Palomäki	Ympäristöpalvelut Ismo Malin/Juha Alaluukas
Joukkoliikenne Lauri Jokinen	Yleiskaavoitus Johanna Sääksniemi	Ympäristöterveys Essi Lääkkö vs. Petra Löytty/Jonna Kokko
	Paikkatietopalvelut Anna-Leena Rouhiainen	
	Kiinteistönmuodostus Mika Järvelä	
	Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu Pirkko-Leena Jakonen	

2. Kaupunkiympäristön palvelualue

2.1. Määrärahataulukko

Kaupunkiympäristön palvelualue

Määrärahat	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Toimintatulot	45 983 663	44 457 400	43 712 700	43 712 700	0	43 712 700
Valmistus omaan käyttöön	698 707	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Toimintamenot	62 246 330	64 162 000	65 771 800	65 771 800	0	65 771 800
Toimintakate	-15 563 959	-19 190 600	-21 545 100	-21 545 100	0	-21 545 100

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimieliminä ovat kaupunkiympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölupa-lautakunta, Lahden seudun jätelautakunta sekä Lahden seudun joukkoliikennelautakunta.

Lautakunnat toimivat kuntalaisten vaikutuskanavana edistään ja ohjaten lautakuntien alaisten vastualueiden toiminnan ja tulosten laatua. Toiminnassaan lautakunnat noudattavat niissä edustettuina olevien kuntien valtuus-tojen tahtoa.

Kaikki vastualueet toimivat kaupunkiympäristölautakunnan alaisina. Kaupunkiympäristölautakunta vastaa palvelualueen yleishallinnosta ja talousarvioesityksestä kaupunginhallitukselle sekä käyttösuunnitelman hyväksymisestä ja sen toteutumisen valvonnasta koko palvelualueen osalta Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaista yksikköä ja toimintaa lukuun ottamatta.

2.2. Toiminnan painopistealueet

Lahden kaupungin menestyminen edellyttää elinvoimaisuuden ja yhdyskunnan näkökulmista tarkasteltuna onnistumista erityisesti kaupunkiympäristön palvelualueen vastuulla olevissa asioissa:

- Vetovoimainen keskusta-alue ja viihtyisät asuin ympäristöt
- Hallitusti kasvava alue, joka houkuttelee yrityksiä ja erityisesti nuoria työikäisiä asukkaita
- Kansainvälisesti tunnettu ympäristökaupunki sekä vahva ympäristöosaamisen ja liiketoiminnan keskus
- Tiivis kestävä kehityksen mukainen yhdyskuntarakenne sekä erinomainen julkisen liikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn järjestelmä.
- Yhdyskuntarakennetta tiivistetään ja kehitetään julkisen liikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla.
- Prosessien kehittäminen toiminnan vaikuttavuuden vahvistamiseksi

Lahti tavoittelee hiilineutraaliutta, ja kestävä liikunnan eli joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen, ovat Lahden merkittävimpiä päästövähennystoimia. Erityisesti infrarakentamiseen, päällystystöihin ja kunnossapitoon käytettävät eurot ovat merkittävä osa myös ilmastobudjettia.

2.3. Talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet

Kaupunginvaltuuston 20.5.2024 § 63 päättämän talouden tasapaino-ohjelman mukaisesti kaupunkiympäristön palvelualueelle kohdentuu yhteensä 4,0 milj. euron tasapainottamisen tavoite. Tavoitteesta kohdentuu 0,1 milj. euroa vuodelle 2024, talousarviovuodelle 0,9 milj. euroa, 1,8 milj. euroa vuodelle 2026 ja 1,2 milj. euroa vuodelle

Kaupunkiympäristön palvelualueen tasapaino-ohjelmassa esitetään taksojen ja maksojen korotuksia, säästöjä kunnossapidon määrärahoihin ja palveluverkkoon sekä henkilöstösäästöjä. Vuoden 2025 syksyllä toteutetaan muutto Fellmanniaan. Muutto vähentää vuokratuloja vuositasona noin 0,5 milj. euroa.

Talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet, kaupunkiympäristön palvelualue

Toimintatulot	Toimielin	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kadunvarsipysäköinti kaupungin järjestämistä vastuulle ja muutos mobiiliksi	KYLA		200 000	200 000	200 000
Kadunvarsipysäköinnin maksujen korotus	KYLA		300 000	300 000	300 000
Joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelma	JOLI			500 000	500 000
Muut maksut ja taksat, korotukset	KYLA/JOLI		500 000	1 000 000	1 000 000
Yhteensä		0	1 000 000	2 000 000	2 000 000
Toimintamenot		TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tilasaastöt	KYLA			-500 000	-500 000
Yleisten alueiden valaistus	KYLA	-50 000	-110 000	-200 000	-250 000
Kunnossapidon palveluverkon tarkastelu	KYLA	-80 000	-110 000	-210 000	-360 000
Suunnitteluohjeiden tarkastelu	KYLA		-1 000	-2 000	-2 000
Kadunvarsipysäköinnin maksuliikenne kaupungin järjestämistä vastuulle ja muutos mobiiliksi	KYLA		50 000	50 000	50 000
HTV-muutokset	KYLA	-100 000	-300 000	-300 000	-350 000
Kunnossapidon säästöt	KYLA		-300 000	-300 000	-300 000
Joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelman toteuttaminen, kilpailutus	JOLI			-300 000	-300 000
Yhteensä		-230 000	-771 000	-1 762 000	-2 012 000

2.4. Henkilöstö

Vuodelle 2025 henkilötyövuosia suunnitellaan 4 vähemmän kuin on varattu vuoden 2024 käyttösuunnitelmassa. Vähennykset kohdistuvat kaupunkisuunnitteluun.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2023	TOT 2024	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Kaupunkiympäristö	184	186	198	196	193	0	193
Kaupunkiympäristön yhteiset	1	1	1	1	1	0	1
Kaupunkisuunnittelu	75	69	75	71	70	0	70
Kaupunkitekniikka	40	41	45	47	45	0	45
Rakennus- ja ympäristövalvonta	68	75	77	77	77	0	77
Joukkoliikenne	9	9	9	10	10	0	10
Kaupunkiympäristön palvelualue	193	195	207	206	203	0	203

Terveysperusteisten poissaolojen vähentäminen on kaupunkitasoinen tavoite. Kaupunkiympäristön palvelualueen tavoitteena on vähentää poissaoloja 2025 aikana vähintään 0,8 päivää per henkilötyövuosi verrattuna 2024 toteutuneisiin. Tavoitteiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä, jotta poissaoloja toteutuu enintään tavoitetason mukaisesti.

Terveysperusteiset poissaolopäivät per henkilötyövuosi	TP 2023	TOT 2024
Kaupunkisuunnittelu	12,5	6,4
Kaupunkitekniikka *	6,6	5,8
Rakennus- ja ympäristövalvonta	5,7	9,0
Kaupunkiympäristön palvelualue	8,7	7,2

* Sisältää joukkoliikenteen

Lahden kaupungilla toteutetaan laaja työhyvinvointikysely joka toinen vuosi. Työhyvinvointikysely toteutettiin vuonna 2024. Työhyvinvoinnin kehittämiskohteiden onnistumista mitattiin yksiköissä pulssikyselyllä syksyllä 2024. Jatkossa työhyvinvointikysely toteutetaan joka vuosi ja lisäksi otetaan käyttöön Kevan tuottama pulssikysely työkyjohtamisen tueksi.

Työhyvinvointikyselyn tulos	TOT 2022	TOT 2024	KS 2025
Kaupunkisuunnittelu	3,92	3,91	4,00
Kaupunkitekniikka *	4,06	4,15	4,20
Rakennus- ja ympäristövalvonta	3,55	3,92	3,99
Kaupunkiympäristön palvelualue	3,82	3,98	4,05

* Sisältää joukkoliikenteen

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2024.

3. Strategia ja toiminnalliset tavoitteet

3.1. Kaupunkiympäristön palvelualueen vuoden 2025 kärkitoimenpiteet

KESTÄVÄSTI ELINVOIMAINEN

Lahti tarjoaa kansainvälisesti kiinnostavan toimintaympäristön älykkäiden ja kestävien ratkaisujen kehittämiseen ja liiketoimintaan

1. Johtava ympäristökaupunki Lahti

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari	Tunnistetut riskit	Käyttösuunnitelman toimenpiteet
Edistämme luontopositiivisuutta (Elvo+kymp+sivi)	<p>Elvo: Lähtö: Strategiaan kirjattu tavoitteeksi luonnon monimuotoisuuden vahvistuminen, sen toteuttamiseksi asetettu/valmisteltu luontopositiivisuustavoite ja laskettu luontojalanjälki. Tavoite: Toimenpideohjelma laadittu ja toteutus aloitettu.</p> <p>Kymp: Lähtö: Kaupunkipuurekisteri on ajan tasalla, kaupunkipuulinjaus ja viheralueohjelma hyväksytty (KV) Tavoite: Kartoitetaan kaupunkitasoisesti katupuupotentiaali (mihin mahtuu) ja tehdään investointiohjelma seuraaville 4-5 vuodelle Tehdään kestäviä ratkaisuja juhlistamaan kaupungin 120 v. juhlavuotta Kehitetään kaavoituksen käyttöön paikallisen tason luontojalanjälki- ja kaavatauluslaskentamenetelmä tutkimusyhteistyön kautta.</p> <p>Sivi: Perusopetuksen ympäristökasvatusohjelman laatiminen lv 2024-25, toimeenpano 1.8.2025 alkaen</p>	<p>Kuntalaiskysely, tehty/ei Toimenpideohjelman valmiusaste Katupuupotentiaali on kartoitettu kaupunkitasoisesti, kyllä/ei Uusia katupuita lisätty lkm. Investointiohjelma valmis, (kyllä/ei) Viherkertoimen käyttö asemakaavoissa ja rakennusluvuissa (kpl) (= "luontokädenjälki") Kaavataulus- ja luontojalanjälkilaskennan menetelmät on kehitetty ja pilottikohte laskettu 2025. Jatkuu seuraavina vuosina.</p> <p>Toimeenpanon aloitus 1.8.25 alk. (kyllä/ei)</p>	<p>Luonto- ja kaupungin kasvutavoitteiden yhteensovittaminen Osaamisen puute. Toimintatapojen uudistamisessa kyse kulttuurin muutoksesta, mikä tapahtuu hitaasti Resurssien puute. Luontojalanjäljen laskentamenetelmää ei saada kehitettyä Lahden kaupungista riippumattomista syistä. Opettajat eivät ota käyttöön (kuormitus)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liikenneviheralueiden ja katupuupotentiaalin kartoittaminen ja lisäistutusten toteutus käyttöaloudesta vuosittain seuraavat 4 vuotta. - Asemakaavoissa huolehditaan, että uuden rakennusjärjestyksen (1.1.2025) edellyttämä viherkerroin on mahdollista saavuttaa. - Kehitetään paikallisen luontojalanjäljen laskentamenetelmää yhteistyössä LUT tutkimustiimin kanssa. - Luontojalanjäljen laskentaa pilotoidaan yleiskaavan toteutumattomilla reservialueilla. - Luontojalanjäljen laskentaa pilotoidaan asemakaavoituksessa (yhdessä pientaloalueen asemakaavassa ja yhdessä elinkeinoelämän alueen asemakaavassa) - Luontohaittojen lieventämishierarkian hyödyntämistä kokeillaan asemakaavojen vaikutusten arvioinnissa. - Juhlavuoden 120 puuta istutetaan eteläisten sisääntuloteiden varsille 1-2 kohteeseen kaupungin hallinnoimille alueille 2025.
Toteutamme kestävän liikkumisen vuoden 2025	Lähtö: Liikennesektorilla tarvitaan merkittäviä päästövähennyksiä asetettuihin	Päästövähennysvaikutukset Joukkoliikenteen käyttö,	Aikataulu, päätöksenteko, kustan-	Joukkoliikenneyksikkö: Lisätään asiakastuntemusta asiakassegemen-

(Kymp + elvo+ sivi)	<p>tavoitteisiin pääsemiseksi. Tavoite: Kestävän liikkumisen vuosi toteutetaan laajassa yhteistyössä. Teemavuonna toteutetaan erilaisia kokeiluja sekä viestintää kestävän liikkumisen ja Lahden elinvoimaisuuden edistämiseksi. Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvaa 3,5% vuodessa. Lähtö: Työsuhdematkalippua on vuonna 2024 pilotoitu yrityksille. Mankeli-työsuhdematkalippua ei tällä hetkellä ole.</p> <p>Tavoite: Kehitetään Mankelien ja joukkoliikenteen integroimista esimerkiksi yhteisillä lipputuotteilla tai kampanjoilla. Tavoitteena lisätä työsuhdematkalipun käyttöä. Tavoitteena lisätä mankelien käyttöä 10%.</p> <p>- Kehitetään tapahtumiin saapumista kestäväillä kulkumuodoilla: Aktiivinen yhteistyö LSL. Tavoitteena 5 yhteistyökumppania.</p>	<p>Työsuhdematkalipun käyttö. Yhteistyökumppaneiden lkm. Mankelien käyttömäärät</p> <p>Yhteistyökumppaneiden lkm.</p>	nukset	<p>tointitutkimuksella, jonka pohjalta esimerkiksi markkinointia voidaan kohdentaa asiakasryhmiin, joissa on suurin matkustuspotentiaali. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta parannetaan liikennöinnin luotettavuuteen panostamalla.</p> <p>Työmatkaliikennemistä edistetään aktiivisella yritys-yhteistyöllä. Esimerkiksi hinnoitteluuudistuksessa on huomioitu työmatkaliikenne. Teknisten edellytysten täytyessä otetaan käyttöön joukkoliikenteen ja kaupunkipyörät yhdistävä lipputuote, jonka hinnoittelusta on jo päätetty. Myös työsuhde-/liikuntaeduilla maksaminen on tavoitteena ottaa käyttöön kaupunkipyöräjärjestelmään.</p> <p>Tapahtumalipun käyttöä edistetään aktiivisella tapahtumajärjestäjien kontaktoinnilla</p>
Edistämme uusiutuvia käyttövoimia liikenteessä (sähkö, vety, biokaasu). (Kymp)	<p>Lahti on heinäkuussa 2024 voimaan tullessa TEN-T-asetuksessa nimetty kaupunkisolmukohdaksi. Solmukohdassa pitää olla 2025 loppuun mennessä yksi latausasema ja 2030 loppuun mennessä vedyn tankkausasema raskaan liikenteen tarpeisiin.</p> <p>TAVOITE: Kaupunki asema-kaavoittaa vähintään yhden TEN-T- ja AFIR-asetusten edellyttämän latausase-man ehdotusvaiheeseen.</p>	Asemakaavoitettujen latausasemien lkm.	Mahdolliset selvitystarpeet hidastavat prosessia. Valitusriskit kaavoitusvaiheessa	Vedyn jakeluasemavaraukset (2 kpl) on osoitettu kaavaehdotuksissa A-2827 (Kujalankatu, Vanhanradankatu) ja A-2873 (Pippon eteläosa). Kummassakin kaavassa raskaan liikenteen latausasemavarauksia on osoitettu useammalle tontille.
Vauhditamme siirtymistä kestäväan rakentamiseen (KYMP+Kasvupalvelut)	<p>Lähtötilanne: Tavoite on asetettu. Kiertotalouden tiekartan yhtenä toimenpidekokonaisuutena on lisätä kiertotalouden ja muiden kestävyyskriteerien käyttöä hankinnoissa sekä edistää kiertotaloutta kaupunki- ja infrasuunnittelun lähtökoh-</p>	<p>Tehdyt suunnitteluvaiheen vähähiilisyden arvioinnit (osuus uusien alueiden suunnitelmista)</p> <p>Kiertotalous, uusiorakentaminen ja kestävyyskriteerit huomioitu</p>	<p>Suunnittelu- ja rakentamisvaiheen kustannusten nousu.</p> <p>Toimintatapojen uudistaminen voi</p>	<p>Kunnallisteknisten suunnitelmien suunnitteluohjeen ja kunnallisteknisten suunnitelmien laatimisohteen sekä työselostuksen malliasiakirjapohjan päivityksessä huomioidaan vähähiilistä uusioraken-</p>

	<p>tana. TAVOITE: Vähähiilisen ja uusiorakentamisen edistäminen. Vähähiilisyden arviointia tehdään uusien alueiden esi- ja infrarakentamisen rakennussuunnitteluhankkeissa ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään suunnitteluratkaisuissa vähähiilisyden ja uusiorakentamisen edistämiseksi. Uusiomateriaalien käyttömahdollisuudet tarkastellaan osana suunnittelua. Tavoitteena lisätä kestävien hankintakriteerien käyttöä infrarakentamisen urakkahankinnoissa. Ilmastonmuutoksen haasteet: Koulujen ja päiväkotien piharakentamisessa varaudutaan ilmastonmuutokseen sekä kehitetään sopeutumiskäytäntöjä nykyiseen ja tulevaisuudessa rakennettavaan rakennuskantaan. Rakennusmateriaalien käytön tehokkuus ja alkuperä. Kehitetään toimintamalli materiaalitehokkuuden edistämiseksi talonrakennushankkeissa ja pilotoidaan yhdessä käynnistävissä rakennushankkeissa. Vähennetään tyhjien tilojen neliömäärä vähenee 5 %</p>	<p>suunnitteluttamisen ja rakennuttamisen asiakirjapohjissa ja ohjekäytännöissä. (toteutunut/ ei toteutunut) Päivitystyö on jatkuva. Uusiotuotteesta rakennetun meluntorjuntarakenteen pilottihanke, johon haettu/saatu investointirahoitus/-tuki (toteutunut/ei toteutunut) Toimintakonsepti luotu koulujen ja päiväkotien pihojen rakentamiseen, kyllä/ei. Toimintamalli on luotu, kyllä/ei Tyhjien tilojen neliömäärä.</p>	<p>olla hidasta. Painoarvon antaminen vähähiilisille ratkaisuille ja uusiomateriaaleille ja tuotteille vrt. kustannuksille päätöksenteossa. Ei saada rahoitusta, ei löydy sopivaa kohdetta Sään ääri-ilmiöiden lisääntymisen Kustannusriski Markkinariski Suojelu- ja kulttuurihistorialliset arvot väestökehitys</p>	<p>tamista sekä kiertotaloutta edistävät kirjaukset, jotta varmistetaan niiden systemaattinen ja oikea-aikainen huomiointi kunnallisteknisessä suunnittelussa. Kunnallisteknisten urakoiden urakkaohjelman malliasiakirjan päivityksessä huomioidaan vähähiilistä uusiorakentamista sekä kiertotaloutta edistävät kirjaukset, jotta varmistetaan vähähiilisen ja uusiorakentamisen systemaattinen ja oikea-aikainen huomiointi kunnallisteknisessä rakennuttamisessa. Laaditaan ympäristöselosteiden (EPD) tulkintaopas kestävien ja vähähiilisten hankintojen tueksi. Haetaan innovatiivisten julkisten hankintojen rahoitusta Business Finlandilta uusiotuotteesta rakennetun meluntorjuntarakenteen pilottihankeeseen.</p>
--	---	--	---	--

2. Osaava Lahti

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari	Tunnistetut riskit	Käyttösuunnitelman toimenpiteet
<p>Edistämme ja tuemme LUT-yliopiston kasvua Lahdessa entisestään. (Elvo+kymp)</p>	<p>LUT-yliopisto on kasvanut Lahdessa nopeasti. Vuonna 2026 yliopisto käynnistää rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutuksen ja tutkimustoiminnan Lahdessa, joka merkitsee noin 500-600 uutta opiskelijaa. Kaupunkia tarvitaan tukemaan uuden</p>	<p>Rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutus- ja tutkimustoiminta on valmis käynnistymään vuonna 2026. Niemen alueen kehityssuunnitelmat valmistuneet kyllä/ei Yksi uusi opiskelijasuunnitelman paikka asemakaavotietueeseen</p>	<p>Suurimpana riskinä on se, että ministeriö ei myönnä LUT-yliopistolle uutta koulutusvastuuta syksyn 2024 aikana. Tämä tarkoittaisi sitä, että alan koulutus- ja tutki-</p>	<p>Kerrostalarakentamisen asemakaavoissa tarkastellaan mahdollisuutta toteuttaa opiskelijasuunnitelman korttelialueita. Asemakaavan muutoksessa A-2901 (Saimaankatu 23) tutkitaan opiskelijasuunnitelman mahdollistamista Opiskelijasuunnitelman</p>

	<p>toiminnan sujuvaa käynnistämistä (mm. yritys yhteistyö, tilat ja laboratoriot, opiskelija-asuminen, markkinointi jne.) LUT-konsernin toiminta sijaitsee tällä hetkellä Niemen kampuksella. Toiminnan kasvaessa merkittävästi tulevana vuosina on tarpeen tarkastella Niemen ja tiedepuiston alueen kehittämismahdollisuuksia. Työtä tehdään yhteistyössä LUT-konsernin, kaupungin ja LADECin kanssa. Tarvitaan uusia opiskelija-asumisen mahdollisuuksia kehittämällä uusia menetelmiä ja rakenteita sekä asemakaavoittamalla yksi uusi paikka. Opiskelija-asuntojen määrä kasvaa väh. +50 kpl Kaupunki tukee LUT-konsernin TKI-toiminnan vahvistamista Lahdessa yhdessä sidosryhmiensä kanssa. Tavoitteena TKI-toiminnan 3% kasvu.</p>	<p>kyllä/ei Opiskelija-asuntojen määrän kehittyminen TKI-toiminnan määrä (€)</p>	<p>mustoimintaa ei voida käynnistää. Opiskelija-asuntojen määrän kehittyminen, kun valtion investointuet vähenevät huomattavasti. Asemakaavaprosessin riskit (selvitykset, valitukset) Kaupungilla rajalliset vaikutusmahdollisuudet TKI-toiminnan kasvulle. Kasvu lähtee ensi tööksensä korkeakouluista ja yrityksistä.</p>	<p>strategia saatu valmiiksi</p>
<p>Houkuttelemme uusia yrityksiä, turvaamme nykyisten yritysten laajennusmahdollisuudet, kasvatamme yritystonttitarjontaa ja systematisoimme kaupungin yritysyhteistyötä. (Elvo + Kymp)</p>	<p>Tavoite: Vahvistaa yhteistyötä kasvu- ja kumppanuussopimus yritysten kanssa. Edellyttää merkittävää työpanosta ja yhteistyötä Ladecin kanssa. Laadimme vähintään 1-2 kasvu- ja kumppanuussopimusta. Pippon III-vaiheen tavoitteet: - tasaussuunnitelma (syntyvien massojen optimointi) ja katujen rakentamisen yleissuunnitelma valmiit - asemakaava vähintään ehdotusvaiheessa. Asemakaavassa o</p>	<p>Laadittujen kasvu- ja kumppanuussopimusten lkm. Tasaus ja katujen rakentamisen yleissuunnitelma valmis (kyllä/ei) Asemakaava ehdotusvaiheessa (kyllä/ei) Kilpailutusasiakirjat valmiit (kyllä/ei) Selvitys valmis (kyllä/ei). Asemakaava ehdotusvaiheessa (kyllä/ei) Elinkeinoelämän alueiden asemakaavoitettu kokonaispinta-ala</p>	<p>Resursien puute. Mahdolliset kilpailutusvaiheen valitukset. Henkilöresursien puute. Tavanomaiset asemakaavaprosesseihin liittyvät riskit; mm. yllättävät selvitystarpeet ja mahdolliset valitukset.</p>	<p>Asemakaavat, joissa muodostuu uutta elinkeinoelämän aluetta: - A-2873, Pippon etel. osa (Lehmuskoski) - A-2844, Helsingintien länsipuolen T-alue (Huovinen) - A-2872, Karistonportti ja Latomäki (Lehmuskoski) A-2923, Siivolankatu 2 ja 4 (Helin & Widgren)</p>

	<p>soitetaan paik- kat myös läjitettäville ylijäämämassoille. -kadunrakentamis ja tasausurakan kilpailu- tusasiakirjat laadittu Nastola-Uusikylä ra- danvarren yritysalue- een kannattavuussel- vityksen ja mahdolli- sena jatkotyö- nä kaavarungon laadi nta. Joki- maan yritysalueen ase- makaava ehdotusvai- heessa Tavoite: Elinkeinoelä- män alueiden asema- kaavoitettu kokonais- pinta-ala kasvaa min 10ha.</p>			
--	--	--	--	--

3. Elävä Lahti

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari	Tunnistetut riskit	Käyttösuunnitelman toimenpiteet
<p>Toteutamme kes- kustavisiota (Kymp+elvo+sivi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kauppatorin Keskus- tävion mukai- nen kehittäminen (toiminnot, kaupunki- kuva, hotelli, kiinteis- töt) -Jalankulun opastus- järjestelmä / Kaupun- kiopastus puutteelli- nen --> kehittäminen vision mukaises- ti (matkakeskus- keskusta-ranta- kohteet) - Keskustan joukkoli- kenteen sujuvuus ja kustannussäästöt -- > uusi vaihtopysäkki- alue Trion kulmalle - Hotelli- investoin- tien vauhdittaminen - Kisapuiston asema- kaavoitus, vi- sio/luonnosvaihe - Matkakeskuksen liityntäpysäköinnin kehittämistarve --> uuden p-talon toteut- taminen 	<p>Kauppatorialu- een toimijoiden yh- teisen vision laa- dinta, kyllä/ei Opastussuunni- telma valmis, kyllä/ei Vaihtopysäkkialu- een yleis-, katu- ja rakennussuunn- ittelu käynnistetty, kyllä/ei. Kisapuiston kaa- van tavoitteet ja luonnos laadittu, kyllä/ei Jaksonkadun asemakaava kyl- lä/ei, Pysäköinti- talon hankkeen käynnistyminen kyllä/ei</p>	<p>Vesijärvenkadun liikenteen muu- tosten pää- töskäsittely vaih- topysäkkihank- keessa Kisapuiston ke- hittämiselle ei löydetä yhteistä tahtotilaa MAL-rahoituksen suuruus liityntä- pysäköintiin</p>	<p>Asemakaavat - A-2934, Alatorin kehittämi- nen (Lehmuskoski) - A-2926, Kisapuisto (Leh- muskoski, Helin) A-2846 Jaksonkatu,Matka- keskuksen parkki Liikenne- ja viher- ymp.suunnittelu - Torin vision laadinta - Kaupunkiopastussuunn- telma - Vaihtopysäkkialueen yleis- suunnitelma - Kisapuiston alueen yleis- suunnitelma - P-matkan hankesuunnitema Kaupunkitekniikka - Vaihtopysäkkialueen katu-ja rakennussuunnitelma - Kaupunkiopastussuunni- telman 1. vaiheen toimenpi- teet - Kauppatorin ensimmäiset toimenpiteet</p>

<p>Toteutamme tapahtumaohjelmaa + liikuntapaikkasuunnitelmaa</p> <p>(Kymp+elvo+sivi)</p>	<p>- Tapahtumainfran kehittämissuunnitelma valmistuu 03/2025 mennessä. Suunnitelmassa tunnistetaan eri urheilulajien järjestämisspaikat ja niiden soveltuvuus erilaisien arvokisojen tuottamiseen. Suunnitelmassa huomioidaan lisäksi myös kulttuurij- ja viihdetapahtumien tarpeet.</p> <p>- Urheilukeskus. Lähtö: Urheilukeskusta ei koeta viihtyisäksi. Tavoite: Kasvatetaan Urheilukeskuksen vetovoimaa muodostamalla visio alueen vaiheittaisesta kehittämisestä.</p> <p>- Liikuntapaikkasuunnitelman tavoitteet viedään investointisuunnitelmaan.</p> <p>- Tapahtumaohjelman toimenpidesuunnitelma valmistuu 2024 ja ensimmäiset toimenpiteet käynnistyvät vuonna 2025. Tavoitteena toteuttaa väh. 5 toimenpidettä.</p>	<p>-Tapahtumainfran kehittämissuunnitelma valmis, kyllä/ei- Visiopro- sessi on aikataulu- tettu, valmistelu käynnistetty.</p> <p>- MM-2029 hank- keet viety inves- tointisuunnitel- maan, kyllä/ei</p> <p>- Radiomäki val- mis, kyllä/ei</p> <p>- Kisapuiston te- konurmi valmis, kyllä/ei</p> <p>- Tapahtumaoh- jelman toteutettu- jen toimenpiteiden lkm.</p>	<p>Investointitaso</p> <p>Visiota varten tarvittavat reu- naehdot eivät selvillä. Keskei- set päätökset viivästyvät.</p>	<p>Europan 18 –ideakilpailu urheilukeskuksen alueelle (Palomäki / asemakaavoitus) Kaupunkitekniikka</p> <p>- Kisapuiston pääkentän tekonurmen uusiminen</p> <p>- Radiomäen urheilukenttien peruserparannus</p>
---	---	---	--	--

KESTÄVÄSTI HYVINVOIVA

Lahti on kaikkien lahtelaisten kaupunki, jossa jokaisella on mahdollisuus osallistua yhteisön kehittämiseen.

4. Hyvinvoiva Lahti

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari	Tunnistetut riskit	Käyttösuunnitelman toimenpiteet
<p>Luomme strate- giset suuntaviivat ikääntyneiden asumistarpeisiin vastaamiseksi yhteistyössä</p>	<p>Lähtö: Lahdessa on ole- massa peruseriaatteen ja valmiudet mutta erityi- sesti uuden vanhuspalve- lulain mukaisessa yhtei- söllisessä asumisessa on</p>	<p>- Suunnitelma laadittu: Kyllä/ei</p>	<p>Resurssien niuk- kuus Oikean ja sitoutu- neen vastinparin löytäminen hyvin- vointialueelta</p>	<p>- Aloitetaan yhteistyö HVA:n kanssa (yht. Hlö kehittä- mispäällikkä Marko Hiek- kanen) pohjautuen HVA:n laatimaan alueellisen ikääntyneiden asumisen</p>

<p>HVA:n kanssa 2025-2026 (kymp)</p>	<p>vajausta. HVA on laatinut alueellisen suunnitelman. Toteutusta haastaa kiristykset korkotuki- ja investointiavustuksiin. Tavoite: Askelmerkit tarpeita vastaavan yhteisöllisen asumisen ja ympäri-vuorokautisen hoivan paikkojen saavuttamiseksi on laadittu ja yhteistyömalli HVA:n kanssa vakiintunut.</p>		<p>Taloudellisten resurssien puute HVA:n lainsäädännölliset rajoitteet</p>	<p>suunnitelman pohjalta luoden askelmerkit riittävän kapasiteetin varmistamiseksi. --> tunnistetaan potentiaaliset rakennuspaikat. - Järjestetään tarvittavat osallistavat työpajat yms. Sikäli mikäli koetaan tarpeelliseksi. Vrt. Seuraava toimenpide.</p>
<p>Vahvistamme kuntalaisten osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa kaupungin kehittämiseen. (svi+kymp+elvo+koha)</p>	<p>Lähtö: Lahden kaupungin osallisuusmalli on yksiköiden työn tukena. Lahti on kaikkien lahtelaisten kaupunki, jossa on mahdollisuus osallistua yhteiseen kehittämiseen. Osallisuus on osa jokaisen Lahden kaupungin työntekijän työtä. Palveluyksiköiden osallisuustyötä ohjaavat ajantasaiset suunnitelmat. - Kehitetään digitaalisia osallistumismenetelmiä kaupunkisuunnittelussa - Huomioidaan erilaiset osallistumisen tavat kaupunkisuunnittelussa, 2025 tavoitteena tavoittaa erityisesti nuoria ja vieraskielisiä. - Jatkamme kaupunkisuunnittelun hankkeiden jälkiviestintään panostamista ja viestimme osallistumisen vaikutuksista. Hyödynnämme tekoälyn mahdollisuuksia tiedon jäsentämisessä ja konkretisoimisessa - Kaupunkisuunnittelun tilaisuuksien suositteluindeksi säilyy hyvällä tasolla vuonna 2025 (NPS 66)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vuosittaisen kyselyn avulla raportointi tehdystä osallisuustyöstä (kysely tehty, kyllä/ei) - Kaupungin osallisuustilaisuuksien osallistujamäärä kasvaa 5% - Osun äänestäneiden määrä kasvaa 5% - Digitaaliselle osallisuusalustalle (OmaLahti) vähintään 500 rekisteröityyttä käyttäjää. - Vähintään 400 kuntalaista osallistuu strategian valmisteluun. - Kerätään tilaisuuksista asiakaspalautetta 	<p>Eri tahojen sitoutuneisuus osallisuustyöhön suunnitteluun ja toteutukseen Talous- ja toimintaympäristön paineet voivat muuttaa toteutus mahdollisuuksia ja vaikuttaa asukastyytyväisyyteen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jatketaan OmaLahti-verkkosivuston kehittämistä - Nuoret mukaan kaupunkisuunnitteluun peilillistämisen ja dialogin avulla. - OmaLahti –verkkosivusto on tarjolla usealla kielellä. Lisäksi kaupunkisuunnittelun tiistaitapaamisia järjestetään englanniksi - Kehitetään omaa osamista tekoälyn hyödyntämisessä

KESTÄVÄSTI UUDISTUVA

Lahti on innostava ja palveleva kaupunki, joka tunnetaan uudistuvasta ja kokeilevasta toiminnastaan.

5. Houkutteleva työyhteisö Lahti

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö / tavoitetaso	Mittari	Tunnistetut riskit	Käyttösuunnitelman toimenpiteet
Kehitämme valmentavaa johtamista koko työyhteisössä (ko-ha+kymp+sivi+elvo)	<p>Lähtö: Esihenkilötyön arvosana 2023= 3,76/5 Kokonaisarvosana työhyvinvoinnin kokemuksesta 2023 =3,87/5</p> <p>Tavoite: - Esihenkilötyön ja työhyvinvoinnin kokemukset arvosanat pysyvät samalla korkealla tasolla (hyvä) tai paranevat. - Valmentavan johtamisen ylläpito ja kehittäminen - Tukea toimivaa vuorovaikutusilmapiiriä, jonka lopputuloksena on uskaltava kehitys- ja kokeilumyönteinen työyhteisö.</p>	<p>- Esihenkilötyön arvosana - Kokonaisarvosana työhyvinvoinnin kokemuksesta - Työhyvinvointikysely uudistetaan vuodelle 2025</p>	<p>Valmentavan johtamisen opit unohtuvat pikkuhiljaa, esihenkilöt eivät edistä asiaa työyhteisössään, aikaa keskusteluille ei ole</p>	<p>KYMP-tasaisen yhteistyön vahvistaminen ja työn kulkujen selkiyttäminen - KYMP-esihenkilöiden kehittämissaamupäivät 4kpl - Asemakaavoituksen kehittämissiltapäivät, 4 kpl</p>
Kasvatamme lähityöskentelyn vetovoimaa (kymp)	<p>Lähtö: Koronan jälkeen iso osa toimistotyöntekijöistä on yhä jäänyt laaja-alaiseen etätyöhön. Varsinkin uusien työntekijöiden aloittaessa yhteistyön haasteet korostuvat.</p> <p>Tavoite: Luodaan toimintatapoja joilla yhteisiä kohtaamisia hybridityössä lisätään. Muokataan työtiloja sellaisiksi, että ne houkuttelevat entistä vahvemmin yhteiseen tekemiseen ja tukevat lähityöskentelyä kuitenkin ottaen huomioon eri henkilöiden yksilölliset ja työtehtävästä johtuvat tarpeet.</p>	<p>Tyhy kysely; - Tieto kulkee hyvin työyhteisössämme, yksikön keskiarvo - kehitämme yhdessä uusia toimintatapoja, yksikön keskiarvo - töihin on kiiva tulla, yksikön keskiarvo</p>	<p>Resurssien puute Uusien toimintatapojen jalkauttaminen on aina lähtökohtaisesti haastavaa. Riskinä on, että koulutuksiin ei osallistuta. uusia toimintatapoja ei lähdetä kokeilemaan, vastoinkäymisten tullessa eteen -> päätetään palata vanhaan tapaan.</p> <p>Onko rohkeutta ja taitoa puuttua epäkohtiin ja saada työyhteisöt sitoutumaan.</p>	<p>Kymppin muutto Fellmanian syksyllä 2025 suunnitellaan siten, että lähityön houkuttelevuutta kasvatetaan.</p>

4. Kaupunkiympäristö

4.1. Määräraha- ja tuloarvio

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Toimintatulot	27 940 897	26 736 500	25 916 500	25 916 500	0	25 916 500
Valmistus omaan käyttöön	698 707	514 000	514 000	514 000		514 000
Toimintamenot	37 164 067	37 833 800	38 962 000	38 962 000	0	38 962 000
Toimintakate	-8 524 463	-10 583 300	-12 531 500	-12 531 500	0	-12 531 500

4.2. Kaupunkiympäristön yhteiset

4.2.1. Toiminnan kuvaus

Palvelualueen yhteiskustannuksiin on budjetoitu palvelualueen yhteiset hankkeet ja henkilöstö sekä palvelualueen lautakuntien käyttömenot. Kaupunkiympäristön palvelualueetta johtaa kaupunkikehitysjohtaja. Painopisteinä on kaupungin strategian pohjalta toiminnan uudistaminen ja tehostaminen. Vuoden 2025 syksyllä palvelualue muuttaa BWTowerilta Fellmanniaan. Muutto suunnitellaan siten, että lähityön houkutteluvuutta pyritään vahvistamaan. Edistetään vuonna 2024 allekirjoitetun MAL-sopimuksen mukaisia toimenpiteitä, kuten Matkakeskuksen pysäköintitalon kaavoitusta ja toteutusta.

4.3. Kaupunkitekniikka

4.3.1. Toiminnan kuvaus / Toiminta-ajatus

Kaupunkitekniikka johtaa yleisten alueiden infran rakentamishankkeita tuottaen niille tarpeellisen hankekohtaisen suunnittelun, järjestää yleisille alueille tarvittavan kunnossapidon, toimii kaupungin vastuulla olevien satamien satamaviranomaisena ja antaa lupia yleisten alueiden käyttöön. Kaupunkitekniikka vastaa seudullisesta joukkoliikenteestä, pysäköintinvalvonnasta ja koulukuljetusten suunnittelusta.

4.3.2. Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupunkitekniikalla ja kaupunkisuunnittelulla on kaupungille tärkeitä yhteisiä prosesseja ja niiden johtamina mm. kaupunkikehitykselle tärkeitä projekteja, joiden toiminta ja tavoitteet on varmistettava. Ilmastobudjetissa huomioidaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen, infrarakentamisen, päällystystöiden sekä kunnossapidon kustannukset.

4.3.3. Toiminnan painopistealueet

Kaupunkitekniikka tunnistaa laatutyön päätehtävänä tulevan vuoden aikana pääprosessit jokaisen asiantuntijan työssä. Kaupunkitekniikan tulevien vuosien koulutussuunnitelma painottuu hankintojen perusteisiin tutustumiseen. Kaupunkitekniikan toiminnan painopisteinä on varmistaa julkisen käyttöomaisuuden hankkeiden toteuttaminen suunnitellusti aikataulussa ja kustannusraamissa. Rakentamisen kehityskohteena on asiantuntijoiden osaamisen kehittäminen ja varmistaminen sekä malliasiakirjojen päivittäminen. Kunnossapito tuotetaan sovitulla yleisellä tuotekorttien mukaisella laatutasolla ja kehityssuunnitukset kohdistuvat talouden hallintaan ajantasaisemman ennusteen aikaansaamiseksi. Alueiden käytön hallinnassa omaisuustietojen ajan tasalle saattamisessa resursseja kohdistetaan edelleen liikennemerkkirekisteriin, satamien taitorakenteisiin ja ulkoliikuntapaikkoihin. Merkittävimpinä rakennushankkeina käynnistyvät Niemen sataman vaiheen 2 rakennustyöt, Potilanjoen siltojen uusimiset Ahtialantiellä, Kyyrnäränjoen sillan uusiminen Koiskalantiellä, Myllysaaren raittisoltojen uusimiset, Rakkokiventien liikennejärjestelyjen toteuttamisen, joukkoliikenteen kuljettajien wc-tilojen rakentamisen (16 kpl), Kisapuiston päätekonurmen uusimisen, Radiomäen kenttien peruskorjauksen sekä Launeen keskuspuiston skaitalueen laajennuksen ja peruskorjauksen. Möysän uimarantaa rakennetaan kaupungin ensimmäinen esteetön

uimalaituri. Lisäksi rakennetaan valmiiksi jo aloitetut hankkeet: Laakso-Nikkilän meluvalli ja Patometsäntien ja Luhdantaustankadun risteysjärjestelyt. Kaupunki on mukana myös Lahti Aqua Oy:n vetämissä yhteishankkeissa (Kankolankadun/Honkapirtinkadun alue, Teivaankadun ja Jalkarannantien (Svinhufvudinkatu - vedenottomo) alue, Paasikiven- ja Ståhlberginkadut sekä Katsastajankadun ja Turhalankadun alue).

4.4. Kaupunkisuunnittelu

4.4.1. Toiminnan kuvaus

Kaupunkisuunnittelun vastuualue luo edellytykset hyvälle asumiselle, yrittämiselle ja kaupunkielämälle sekä monimuotoisen kaupunkiluonnon säilymiselle. Vastuualueeseen kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, maa- ja asuntopolitiikka, kiinteistönmuodostus sekä paikkatietopalvelut.

4.4.2. Toimintaympäristö ja sen muutokset

Suomen talouden heikko suhdanne on näkynyt asuntojen ja tonttien kysynnän merkittävänä laskuna viimeisen kahden vuoden ajan. Rakennusalan suhdanneryhmän arvion mukaan uudisasuntojen rakentamisen elpymistä hidastaa vieläkin myymättömien uusien asuntojen suuri määrä ja talouden epävarmuus. Tällä hetkellä asuntorakentaminen nojaa vahvasti ARA-asuntojen tuotantoon, mutta vuonna 2025 ARA-tuotanto laskee merkittävästi. Vuonna 2025 vapaarahoitteisen uudisrakentamisen odotetaan piristyvän, mutta asuntorakentamisen kokonaismäärän jäävän vieläkin oleellisesti alle vuoden 2022 huippulukemien. Korkotason odotetaan yhä laskevan, mikä luo osaltaan edellytyksiä asuntorakentamisen ja teollisten investointien vilkastumiselle.

Yritysten kiinnostus Lahtea kohtaan on kasvanut, ja kiinnostuksen voidaan olettaa pysyvän hyvällä tasolla myös lähivuosien ajan. Uusien elinkeinoelämän alueiden suunnittelu, maa-alueiden hankinta sekä tonttien esirakentamisen tarve pysyy täten myös lähivuodet korkealla tasolla, vaikkakin taloustilanteen takia tehtävät toimenpiteet tulee suunnata, suunnitella ja ajoittaa aiempaa täsmällisemmin. Maanhankinnan, tonttutuotannon, palveluverkon ja kustannustietoisuuden lisääminen kytketään vastaisuudessa nykyistä tiiviimmin yhteen laatimalla pitkän aikajänteen maankäytön toteutusohjelma vuoden 2025 aikana. Toteutusohjelma päivitetään jatkossa vuosittain.

Kaavoituksen yhteydessä laadittavat selvitykset ovat merkittävästi lisääntyneet viimeisten vuosien aikana ja selvitysten tarve kasvaa myös jatkossa painottuen erityisesti luontoselvityksiin. Myös rakennettujen alueiden jalostaminen uuteen käyttötarkoitukseen aiheuttaa lisääntyviä rakennusten purkuja, pilaantuneiden maiden kunnostuksia ja muita erityisselvityksiä. Kaupungin omistamien kiinteistöjen käyttötarkoitusten muuttamisen edellyttämät kaavamuutokset ovat lisääntyneet. Edellä mainitut tehtävät pysyvät vähintään nykyisessä tasossa myös tulevaisuudessa aiheuttaen taloudellista ja toiminnallista painetta tuleville suunnitelmavuosille. Vuoden 2025 aikana siirrytään tietomallimuotoiseen kaavoitukseen ja tiedon jakamiseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kautta (RYHTI). Taustalla on maankäyttö- ja rakennuslain uudistus, josta alueidenkäyttölaki astuu voimaan vuoden 2026 alusta.

Osaavan ja sitoutuneen henkilöstön saannin varmistamiseksi tehdään määrätietoista kehitystyötä työympäristön, työtehtävien sisällön sekä palkkauksen kehittämiseksi. Haasteellisen taloustilanteen takia jatkossa kutistuvien henkilöstö- ja taloudellisten resurssien käyttö suunnitellaan ja kohdennetaan aiempaakin täsmällisemmin. Lain-säädännöstä johtuvat toiminnan muutokset (mm. tietomallipohjainen kaavoitus) sekä niukemmat resurssit asettavat haasteita henkilöstöresurssien riittävyydelle, ja edellyttävät myös nykyisen henkilöstön osaamisen vahvistamista ja koulutusta. Lähivuosina vähenevä henkilöstön määrä tarkoittaa toiminnan keskittämistä aiempaa enemmän perustoimintoihin, mikä osaltaan haastaa henkilöstöä kehittämään omaan työtehtäväänsä liittyviä toimintamalleja.

Taksoja, vuokria sekä tonttien luovutushintoja tarkistetaan määrävälein vähintään inflaation edellyttämällä tavalla.

4.4.3. Toiminnan painopistealueet

Toiminnan keskeisiin painopisteisiin kuuluvat strategian mukaisesti raakamaan hankinta, monipuolisen ja tarkoituksenmukaisen tonttivarannon kaavoittaminen sekä laadukkaan hiilineutraalin rakentamisen edistäminen. Taivoite luontopositiivisesta Lahdesta 2030 (Kh 7.10.2024 354 §) vaikuttaa myös tehtäviin selvityksiin ja suunnitteluratkaisuihin. Asukkaiden osallisuutta vahvistetaan ja vuorovaikutuksen menetelmiä kehitetään edelleen sekä kaavoituksessa että mm. keskustavision 2040 jatkotoimenpiteiden yhteydessä.

Keskeinen sekä edelleen jatkuva toimenpide on riittävä ja monipuolinen kaava- ja tonttivaranto. Tämän toteuttamiseksi hankitaan maa-alueita sekä asemakaavoitetaan riittävä määrä monipuolisia ja kiinnostavia asuin- ja elinkeinoelämän tontteja.

Vuoden 2025 tavoitteita ovat edelleen elinkeinotoiminnan sijoittumismahdollisuuksien parantaminen kartoittamalla mahdollisia uusia alueita sekä nykyisten yritysten toimintaedellytysten turvaaminen kaavoituksen keinoin. Elinkeinotoiminnan kärkialueen, Pিপpon asemakaavoitusta jatketaan yleiskaavan mukaisesti. Asumisen osalla alueella painopiste on monipuolisten vetovoimaisten pientaloalueiden kaavoittamisessa. Tärkeimpänä uutena suunnittelukokonaisuutena on keskustavision 2040 toteuttaminen kärkihankkeiden (kauppatorin kehittäminen, Kisapuiston ja urheilukeskuksen kehittäminen sekä keskustan uuden vaihtopysäkin järjestelyt) ja erilaisten katutalossa tehtävien kokeilujen avulla. MAL-sopimuksen mukaisia toimenpiteitä edistetään. Asunnottomuutta pyritään vähentämään ja yhteistyötä asuntoasioissa tiivistämään Hyvinvointialueen kanssa. Asumisneuvonnan vakiinnuttamista jatketaan yhdessä Lahden Talojen kanssa.

Lahden suunta -työ 2021–2025 edistää Lahden strategisia tavoitteita kestävästä kaupungista yleiskaavan ja kestävästä kaupunkiliikkumisen ohjelman voimin. Työ on edennyt aikataulun mukaisesti ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 9.12.2024. Kestävästä kaupunkiliikkumisen ohjelma on hyväksytty ja lainvoimainen. Lahden yleiskaavan 2035 lainvoimaistumisen aikataulusta ja laajuudesta tiedetään tarkemmin alkuvuodesta 2025 valitusajan päättymisen jälkeen. Vuoden 2025 alkupuolella laaditaan yleiskaavan seurantaraportti, joka luo tilannekuvaa maankäytön kehityksestä Lahdessa. Strategiatyön osana tunnistetaan maankäytön suunnittelussa ennakoitavia trendejä ja mahdollisia kehityskulkuja. Lahden suunta -työtä on tarve kehittää kevyemmäksi ja strategisemmäksi. Tätä kehitystyötä tehdään vuonna 2025 uuden kierroksen käynnistämisen rinnalla.

Vuonna 2025 kehitetään kaavoituksen ja suunnittelun vaikutusten ennakoarviointia erityisesti ottamalla laajempaan käyttöön hiilidioksidipäästöjen laskenta (Planect-sovellus) sekä kehittämällä viherkerrointa ja luontojäljen laskentamenetelmiä.

Vuoden 2025 aikana laaditaan Lahden poikkihallinnollisena yhteistyönä kulttuuriympäristöohjelma, jossa määritellään rakennussuojelun tarkempia tavoitteita kaupungissa.

Vuoden 2025 aikana laaditaan Lahden maankäytön toteuttamishjelma, jossa esitetään muun muassa tonttituotannon tavoitteet. Ohjelman laadinnassa hyödynnetään vuonna 2024 laadittua elinkeinoelämän selvitystä ja yleiskaavan toteutusohjelmaa 2026–2035 sekä pitkän aikajänteen tonttien käyttöönottosuunnitelmaa ja palveluverkkoselvitystä.

Vuoden 2025 aikana laaditaan Lahden liikennejärjestelmäsuunnitelma ensimmäistä kertaa kokonaisuutena.

Vuoden 2025 aikana otetaan käyttöön sähköinen kiinteistön vaihdanta, millä on positiivisia vaikutuksia asiakkaiden asiointimahdollisuuksiin sekä kaupungin omien prosessien kehittämiseen. Omakotitonttien uudet luovutusperiaatteet otetaan käyttöön vuoden 2025 alussa ja omakotitonttien hintavyöhykkeet päivitetään vuoden 2025 aikana.

Paikkatietojärjestelmän osalta vuonna 2025 kehitetään yhteensopivuutta Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYHTI) kanssa. Lisäksi paikkatietojärjestelmään toteutetaan laaja kehittämisprojekti, jolla pyritään parantamaan olennaisesti järjestelmän käytettävyyttä.

Kaupunkiympäristön palvelualueen yksiköiden välistä yhteistyötä asemakaavaprosessissa kehitetään toiminnan ennakoinnin ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

Kiinteistöveroselvityksen resursointia kasvatetaan, mikä mahdollistaa selvitystyön tehokkaamman etenemisen.

4.4.4. Erityiset määrärahavaraukset

Palvelualueen myöntämät määräraha-avustukset päätetään käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä, eikä niistä tehdä erillisiä päätöksiä

Yksityistieavustukset	40 000 €
Hissiavustukset	100 000 €
Maaseutuasiamiehen tehtävistä maksettava korvaus	30 000

4.5. Rakennus- ja ympäristövalvonta

4.5.1. Toiminnan kuvaus

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue toteuttaa kestävästä kehityksestä edistämällä terveellistä, viihtyisää ja elinvoimaista rakennettua ja luonnonympäristöä. Vastuualue toimii ympäristölainsäädännön mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena, vastaa ympäristönsuojelun edistämistehtävistä sekä kaupungin metsäomaisuuden hoidosta, toimii ulkoilulain leirintäalueviranomaisena sekä rakentamislain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena vastaten turvallisen, terveellisen, energiatehokkaan, ympäristöystävällisen ja esteettisen rakennetun ympäristön syntymisestä. Lisäksi vastuualue vastaa jätehuoltoviranomaisen tehtävistä. Jätehuoltoviranomainen on Asikkalan, Heinolan, Hollolan, Lahden, Myrskylän, Kärkölan, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan yhteinen viranomainen. Vastuualueen yksiköt ovat rakennusvalvonta, ympäristöterveys, eläinlääkintähuolto, vesien- ja luonnonhoito, ympäristöluvut ja -valvonta sekä jätehuolto.

4.5.2. Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vastuualueen tulot muodostuvat lupa- ja valvontamaksuista, puunmyynnistä ja hanketoiminnasta.

Rakennusvalvonnan yksikössä rakennustuotannon suhdannevaihtelut näkyvät, vaikka eivät ole aivan yhtä suuria kuin maan kasvukeskuksissa.

Valtioneuvosto ennustaa rakentamisen volyymin kasvavan 3-4%. Kasvu johtuu pääasiassa talouden kohtuullisista luvuista sekä korkojen odotetusta laskusta. Asuntorakentamisessa odotetaan hiukan myönteisempiä näkymiä heikkojen vuosien jälkeen. Rakennusalan suhdanneryhmä (Raksu) arvioi rakentamisen myöskin kääntyvän kasvuun, kun kuluttajien luottamus kasvaa talouden kasvun myötä. Toimitilarakentamiseen liittyy epävarmuuksia ja korjausrakentaminen pysynee ennallaan. Rakennuslupien määrä on vähentynyt selkeästi eivätkä aloitukset välttämättä käynnisty luvista huolimatta. Rakentamislain muutoksien ennakoidaan tuovan lisää valvonnalle tehtäviä. Jätehuollon toimintaympäristön suurimmat muutokset tulevat mahdollisesta hankintalainsäädännön muutoksesta, jonka on suunniteltu rajaavan sidosyksikön vähimmäisomistusosuudeksi 10 %. Tämä tarkoittaa, että jätehuollon palvelutehtävät voidaan siirtää Salpakierron operatiivisesti hoidettavaksi vain niiden kuntien osalta, joilla on vähintään 10 % omistusosuus. Hankintalakiehdotus tulee lausunnoille tammikuussa 2025 ja sen on suunniteltu tulevan voimaan 2026 alussa. Lisäksi jätelakiä muutetaan tällä vaalikaudella vielä kahdessa osassa. Jätelaki II keskittyy kilpailuneutraliteetin parantamiseen ja Jätelaki III uudistuksella on tarkoitus edistää kiertotaloutta ja kiertotalousmarkkinaa. Sekajätteen kuljetukset siirtyvät Salpakierron kuljettamaksi 2026–2027. Tämän vuoksi jätehuoltomääräykset ja taksa uudistetaan kokonaisuudessaan vuonna 2025. Jätelain mukaisesti jätehuoltoyksikön menot katetaan täysimääräisesti Salpakierto Oy:n laskuttamalla jätehuollon perusmaksulla.

Ympäristöterveys jatkaa toimintaansa osana Lahden kaupungin kaupunkiympäristöä. Ympäristöterveyden tiedolla johtamista sekä digitalisaation ja laatutyön edelleen kehittämistä jatketaan vuonna 2025. Elintarviketoimissa vaikuttaa edelleen taloudellinen tilanne, joka ajaa yrityksiä kustannussäästöjen toiveissa etsimään säästöjä, jolloin voidaan ajautua hankkimaan elintarvikkeita valvonnan ulkopuolella toimivilta yrityksiltä tai harjoittamaan toimintaa riittämättömissä tiloissa tai muutoin lainsäädännön vastaisesti. Elintarviketoiminta on lisääntyvästi siirtynyt internetiin ja petoksellisen toiminnan havaitsemiseen ja kitkemiseen tarvitaan aikaisempaa enemmän voimavaroja. Yhteiskunnallisesti tärkeä lakisääteinen häiriötilanteisiin varautuminen sekä valmiussuunnittelu korostuvat nykyisessä maailmantilanteessa. Ympäristöterveyden tulee jatkossakin osaltaan varautua uudensuunniteltuihin työtehtäviin ja lisätöihin, joita covid-19 pandemia sekä alueelle vuonna 2023 levinnyt lintuinfluenssa toivat mukanaan.

Eläinlääkintähuollon päivystys hoidetaan 2025 edelleen tiiviissä yhteistyössä Päijät-Hämeen ympäristöterveyden kanssa. Päivystyksen ja yhteistyön suunnittelu seuraaville vuosille on käynnissä ja jatkuu vuoden 2025 aikana. Päivystys pyritään järjestämään ilman kustannusten kohoamista nykyisestä. Uuden eläinlääkintähuoltolain vaikutuksia eläinlääkintähuollon toimintaan on vielä vaikea arvioida, tuleviin muutoksiin pyritään valmistautumaan. Uusi eläinten hyvinvointilaki astui voimaan vuoden 2024 alusta ja on lisännyt tehtäviä valvonnan alueella.

Vuonna 2024 valmistuneiden Viheralueohjelman ja Pohjavesien suojelusuunnitelman toimenpideohjelmassa on vesien- ja luonnonhoidon vastuulla olevia tehtäviä; mm. vieraslajien torjuntaan ja vesien tilan kohentamiseen tarvitaan lisätöitä. Haitallisia aineita, esimerkiksi PFAS-yhdisteitä, on todettu Lahden vesimuodostumissa ympäristölaatuunormit ylittäviä pitoisuuksia. Aineiden päästölähteitä selvitetään ja pyritään puhdistamaan. Ympäristö-

kasvattajien työpanosta kohdistetaan maakunnalliseen Salpausselkä Geopark -työhön. Ympäristönsuojelun edistämistä, vesien- ja luonnonhoitoa sekä ympäristötilan seurantaan rahoitetaan aktiivisella hanketoiminnalla.

Ympäristöpalveluissa ympäristöllisten lupien, rekisteröintien ja ilmoitusmenettelyiden ennako- ja jälkivalvontaa kehitetään edelleen paikkatieto-ominaisuudet sisältävällä ohjelmistolla. Lahden kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma uudistetaan aiemman suunnitelmakauden 2020-2024 päätyttyä. Vuosittaisen valvontaohjelman toteuttamista kehitetään henkilöstösuunnitelman mukaisten resurssien ollessa käytössä. Ympäristöpalvelut toimii ympäristöllisten lupien niin sanotun yhden luukun periaatteen mukaisena koordinoivana tahona.

4.5.3. Toiminnan painopistealueet

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminnan painopisteinä ovat toiminta-alueen kasvun mahdollistaminen joustavan ja lisääntyvän sähköisen lupakäsittelyn avulla sekä elinympäristön ja asumisviihtyvyyden parantaminen rakennetun ja luonnon ympäristön kunnosta huolehtimalla. Digitaalisuuden kehittämishankkeisiin osallistumalla sekä kouluttautumalla ja uusilla rekrytoinneilla rakennusvalvonta pystyy vastaamaan sille asetettuihin haasteisiin. Uusi rakentamislaki ja siihen liittyvät uudet muutokset vaikuttavat merkittävästi rakennusvalvontaan. Toimintaa parannetaan jatkuvasti tarpeen mukaan ja kehitetään edelleen toiminnan vakiintuessa.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman painopisteet 2025–2028 jaksolle ovat vaikuttava valvonta ja ydintehtävät sekä valmius, varautuminen ja huoltovarmuus. Toiminnassa korostuvat tietoperusteinen valvonta ja osaaminen sekä varautumiseen liittyvä toiminta.

Jätehuoltoviranomaisen tavoitteena on sujuvan ja asiakaslähtöisen Salpakierron kilpailuttamaan sekajätteen kuljetukseen siirtyminen koko alueella sekä kierrätyksen edistäminen vuonna 2025 uusittavissa jätehuoltomääräyksissä ja jätetaksassa. Lisäksi aloitetaan saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuksien kilpailutuksia varten tarvittavan tietopohjan kerääminen 2025–2026.

Vesien- ja luonnonhoidossa toteutetaan uuden luonnonsuojelulain tavoitteita luontokadon pysäyttämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi esimerkiksi ennallistamalla uhanalaisia luontotyyppisiä. Kilpiäisten pohjan luonnonsuojelualueutta ennallistetaan 2-vuotisella hankerahoituksella. Luonnonsuojeluohjelma pyritään saamaan karsittuna päätöksentekoon tukemaan ympäristöohjelmassa hyväksytyjä tavoitteita. Luonnonsuojelualueiden reittejä ja opasteita kunnostetaan, kiireisimpänä on Pesäkallion luonnonsuojelualueen pitkospuiden ja luontopolun opasteiden uusiminen. Metsätoimen osalta jatketaan metsäomaisuuden hoitoa virkistyskäyttönäkymästä. Metsien hoito- ja käyttöperiaatteet päivitetään. Yhdessä Vesijärvisäätiön kanssa laaditussa Vesijärviohjelmassa on mukana myös kaupungin vesistökuunnostukset ja -seurannat. Kaupungin painopisteinä ovat Vesijärven ja Kymijärven hoitokalastukset ja Kymijärven alusveden suodatus fosforin vähentämiseksi järvestä.

Ympäristönsuojelun valvontaohjelman toteuma ja valvontatehtävien vasteajat pyritään pitämään hyvällä tasolla sekä käsittelemään ympäristö- ja maa-ainesluvut ripeästi. Uusien viranhaltijoiden perehdyttämiseen sekä ammatilliseen kouluttautumiseen kannustetaan. Ympäristönsuojeluun liittyvää moniviranomaisyhteistyötä kehitetään ympäristörikosten tutkintaan liittyen. Ympäristönsuojelun viranomais- ja mittaus toimintaan liittyvää viestintää kehitetään suunnitelmallisesti. Vuoden 2023 alussa käyttöön otetun paikkatietoon pohjautuvan Ympäristövalvonta-ohjelmistoa kehitetään edelleen.

4.5.4. Erityiset määrärahavaraukset

Palvelualueen myöntämät määräraha-avustukset päätetään käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä, eikä niistä tehdä erillisiä päätöksiä

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys/vesistötalkkari, Lahden alueen virtavesikunnostukset	7 000 €
Salpausselän kalatalousalueen petokalarahasto, kalaistutukset Vesijärveen (kaupungin saamat kalastuslupatulot)	15 000 €

6. Investoinnit

6.1. Kiinteä omaisuus

Kiinteän omaisuuden osalta investointisuunnitelmamenot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha.

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2023	KS+LTA:t 2024	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Tulot	2 369	6 000	3 000	0	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Menot	1 869	7 000	4 750	0	4 750	2 500	2 500	2 500	2 500
Netto	499	-1 000	-1 750	0	-1 750	500	500	500	500

6.2. Julkinen käyttöomaisuus

Julkisen käyttöomaisuuden osalta investointisuunnitelman menot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitova.

Julkisen käyttöomaisuuden käytöstä päättää kaupunkiympäristölautakunta vuosittain käyttösuunnitelman yhteydessä.

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2023	KS+LTA:t 2024	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Tulot	623	657	450	0	450	500	500	500	500
Menot	47 056	24 728	28 414	0	28 414	30 548	30 914	22 985	30 914
Netto	-46 432	-24 071	-27 964	0	-27 964	-30 048	-30 414	-22 485	-30 414

6.3. Irtain omaisuus

Irtain, kaupunkiympäristön palvelualueen hankeryhmä

1 000 €	TP 2023	KS+LTA:t 2024	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Tulot									
Menot	171	200	200	0	200	200	200	200	200
Netto	-171	-200	-200	0	-200	-200	-200	-200	-200

Määräraha käytetään muun muassa erilaisten teknisten ja mittauslaitteiden hankintaan sekä ilmanlaadun seurannan edellyttämän kaluston uusimiseen.

7. Käyttösuunnitelman liitteet

Liite 1. Osamäärärahat yksiköittäin

Osamäärärahat (määrärahat ja tuloarviot) jaetaan käyttösuunnitelmassa kustannuspaikkatasoille sitovuustasojen sisällä. Osamäärärahoja voidaan käyttösuunnitelmavuoden aikana siirtää ilman toimielinkäsittelyä kustannuspaikkojen välillä niin, että muutos ei vaikuta sitovuustason määrärahoihin.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELU- ALUE	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Myyntituotot	18 653 293	19 754 000	19 749 500	19 749 500	0	19 749 500
Maksutuotot	4 771 543	4 727 700	5 359 100	5 359 100	0	5 359 100
Tuet ja avustukset	2 294 669	1 268 000	920 000	920 000	0	920 000
Muut toimintatuotot	20 264 159	18 707 700	17 684 100	17 684 100	0	17 684 100
TOIMINTATULOT	45 983 663	44 457 400	43 712 700	43 712 700	0	43 712 700
Valmistus omaan käyttöön	698 707	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Henkilöstökulut	12 087 178	13 203 000	13 653 900	13 516 100	0	13 516 100
Palvelujen ostot	45 240 460	47 177 900	48 322 100	48 535 000	0	48 535 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 659 972	1 739 700	1 708 100	1 619 100	0	1 619 100
Avustukset	108 645	152 000	152 200	152 200	0	152 200
Muut toimintakulut	2 150 074	1 889 400	1 935 500	1 949 400	0	1 949 400
TOIMINTAMENOT	62 246 330	64 162 000	65 771 800	65 771 800	0	65 771 800
TOIMINTAKATE	-15 563 959	-19 190 600	-21 545 100	-21 545 100	0	-21 545 100

KAUPUNKIYMPÄRISTÖ (sitova määräraha ja tuloarvio)	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Myyntituotot	2 600 101	3 281 100	2 853 300	2 853 300	0	2 853 300
Maksutuotot	4 771 543	4 727 700	5 359 100	5 359 100	0	5 359 100
Tuet ja avustukset	305 095	20 000	20 000	20 000	0	20 000
Muut toimintatuotot	20 264 159	18 707 700	17 684 100	17 684 100	0	17 684 100
TOIMINTATULOT	27 940 897	26 736 500	25 916 500	25 916 500	0	25 916 500
Valmistus omaan käyttöön	698 707	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Henkilöstökulut	11 519 563	12 653 900	13 002 000	12 864 200	0	12 864 200
Palvelujen ostot	21 077 204	21 482 800	22 252 300	22 466 400	0	22 466 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 645 548	1 725 100	1 693 200	1 604 200	0	1 604 200
Avustukset	108 645	152 000	152 200	152 200	0	152 200
Muut toimintakulut	1 813 107	1 820 000	1 862 300	1 875 000	0	1 875 000
TOIMINTAMENOT	37 164 067	37 833 800	38 962 000	38 962 000	0	38 962 000
TOIMINTAKATE	-8 524 462	-10 583 300	-12 531 500	-12 531 500	0	-12 531 500

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN YHTEISET	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Myyntituotot	29	0	0	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	6 660	0	0	0	0	0
TOIMINTATULOT	6 689	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	228 032	277 900	244 100	244 100	0	244 100
Palvelujen ostot	142 002	238 000	249 100	249 100	0	249 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14 689	9 500	9 600	9 500	0	9 500
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	43 713	62 400	126 500	126 600	0	126 600
TOIMINTAMENOT	428 436	587 800	629 300	629 300	0	629 300
TOIMINTAKATE	-421 747	-587 800	-629 300	-629 300	0	-629 300

KAUPUNKISUUNNITTELU	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Myyntituotot	45 076	35 000	10 000	10 000	0	10 000
Maksutuotot	2 137 003	2 255 500	2 291 900	2 291 900	0	2 291 900
Tuet ja avustukset	56 343	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	17 293 069	17 021 500	15 701 100	15 701 100	0	15 701 100
TOIMINTATULOT	19 531 491	19 312 000	18 003 000	18 003 000	0	18 003 000
Valmistus omaan käyttöön	263 204	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	4 617 046	4 690 900	4 589 500	4 595 900	0	4 595 900
Palvelujen ostot	2 852 377	3 505 300	4 492 800	4 707 600	0	4 707 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	92 124	83 400	84 500	85 500	0	85 500
Avustukset	72 245	140 000	140 000	140 000	0	140 000
Muut toimintakulut	726 292	633 200	600 200	595 500	0	595 500
TOIMINTAMENOT	8 360 084	9 052 800	9 907 000	10 124 500	0	10 124 500
TOIMINTAKATE	11 434 611	10 259 200	8 096 000	7 878 500	0	7 878 500

KAUPUNKITEKNIikka	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025 KV 25.11.2024	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Myyntituotot	1 894 099	2 538 700	1 860 900	1 860 900	0	1 860 900
Maksutuotot	201 457	120 200	120 800	120 800	0	120 800
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	2 964 430	1 686 200	1 983 000	1 983 000	0	1 983 000
TOIMINTATULOT	5 059 986	4 345 100	3 964 700	3 964 700	0	3 964 700
Valmistus omaan käyttöön	435 503	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Henkilöstökulut	2 292 043	2 681 300	3 027 200	2 883 800	0	2 883 800
Palvelujen ostot	16 417 586	15 725 800	15 441 900	15 479 900	0	15 479 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 437 251	1 513 500	1 479 600	1 388 200	0	1 388 200
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	494 585	557 000	535 600	532 400	0	532 400
TOIMINTAMENOT	21 641 465	20 477 600	20 484 300	20 284 300	0	20 284 300
TOIMINTAKATE	-16 145 976	-15 618 500	-16 005 600	-15 805 600	0	-15 805 600

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVAL- VONTA	TP 2023	KS+LTA:t 2024	TA 2025 KV 25.11.2024	KS 2025 alkuperäinen	KS 2025 muutokset	KS 2025 voimassa oleva
Myyntituotot	660 897	707 400	982 400	982 400	0	982 400
Maksutuotot	2 433 083	2 352 000	2 946 400	2 946 400	0	2 946 400
Tuet ja avustukset	248 751	20 000	20 000	20 000	0	20 000
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
TOIMINTATULOT	3 342 731	3 079 400	3 948 800	3 948 800	0	3 948 800
Henkilöstökulut	4 382 443	5 003 800	5 141 200	5 140 400	0	5 140 400
Palvelujen ostot	1 665 239	2 013 700	2 068 500	2 029 800	0	2 029 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	101 483	118 700	119 500	121 000	0	121 000
Avustukset	36 400	12 000	12 200	12 200	0	12 200
Muut toimintakulut	548 516	567 400	600 000	620 500	0	620 500
TOIMINTAMENOT	6 734 082	7 715 600	7 941 400	7 923 900	0	7 923 900
TOIMINTAKATE	-3 391 351	-4 636 200	-3 992 600	-3 975 100	0	-3 975 100

Liite 2: Tositteiden hyväksyjät

Käyttösuunnitelmassa päätetyistä hyväksymisoikeuksien muutoksista päätetään erikseen vuoden aikana tai ne ovat voimassa viimeistään seuraavan vuoden käyttösuunnitelman hyväksymiseen asti.

Kaupunkiympäristön palvelualue

Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Projekti	Hyväksyjän nimike	Varahyväksyjän nimike
Kaupunkiympäristön palvelualue				
<u>Koko kaupunkiympäristön palvelualueetta koskien</u>				
Kaikki palvelualueen tositteet			Kaupunkikehitysjohtaja	Suunnittelujohtaja
Vastuualuejohtajien ja muiden kaupunkikehitysjohtajan välittömien alaisten tehtävään liittyvät laskut			Kaupunkikehitysjohtaja	Controller
Tositteen hyväksyjä voi hyväksyä tositteessa olevan vastakirjauksen tasetilille (kp 1000)				
<u>Palvelualuejohtajan tehtävään liittyvät laskut hyväksyy kaupunginjohtaja</u>				
<u>Muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset:</u>				
Palvelualueen muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset			Controller	Controller, Johtava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja
Maaomaisuuden kirjaukset			Suunnittelujohtaja	Controller, Johtava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja
Kaupunkiympäristön yhteiset				
6002 Kaupunkiympäristön yhteiset			Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
6003 Kaupunkiympäristölautakunta			Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
6004 Rakennus- ja ympäristölautakunta			Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
Rakennus- ja ympäristövalvonta				
Kaikki vastuualueen meno- ja tulotositteet			Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja	Rakennuslupapäällikkö
6112 Rakennus- ja ympäristövalvonnan yhteiset			Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja	Rakennuslupapäällikkö
6122 Jätehuolto			Jätehuoltapäällikkö	Jätehuollon asiantuntija, jätehuollon suunnittelija
6123 Jätelautakunta			Jätehuoltapäällikkö	Jätehuollon asiantuntija, jätehuollon suunnittelija
6142 Ympäristöterveys			Kaupungineläinlääkäri	Johtava terveystarkastaja
6162 Rakennusvalvonta			Rakennuslupapäällikkö, rakennustarkastaja	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja

6162 Rakennusvalvonta		Lupakäsittelijä	Hovатов Jaana
6182 Ympäristöluvut ja -valvonta		Ympäristölupapäällikkö	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja, vesiensuojelupäällikkö
6183 Vesien- ja luonnonhoito	CC73 Vesien- ja luonnonhoito	Vesiensuojelupäällikkö	Metsäpäällikkö
6183 Vesien- ja luonnonhoito	CC74 Metsätoimi	Metsäpäällikkö	Vesiensuojelupäällikkö
Kaupunkisuunnittelu			
Kaikki vastuualueen meno- ja tulotositteet		Suunnittelujohtaja	Tonttipäällikkö
6302 Kaupunkisuunnittelun yhteiset		Suunnittelujohtaja	Tonttipäällikkö
6312 Asemakaavoitus		Kaupunginarkkitehti	Asemakaavaarkkitehti
6332 Yleiskaavoitus		Yleiskaavaarkkitehti	Yleiskaavoittaja
6352 Paikkatietopalvelut		Tonttipäällikkö	Kiinteistöinsinööri, suunnittelujohtaja
6372 Kiinteistönmuodostus		Kiinteistöinsinööri	Tonttipäällikkö
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C800 Maapolitiikka	Tonttipäällikkö	Suunnittelujohtaja
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C810 Tonttien käyttökuntoon saatto	Suunnittelujohtaja	Kiinteistöinsinööri
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C811 Yksityistiemaksut	Tonttipäällikkö	Suunnittelujohtaja
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C815 Asunto-toimi	Suunnittelujohtaja	Asuntoasiain päällikkö
6412 Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu		Suunnittelupäällikkö	Suunnittelujohtaja, tonttipäällikkö
Kaupunkitekniikka			
Kaikki vastuualueen meno- ja tulotositteet		Kaupungininsinööri	Rakennuttamispäällikkö
6502 Kaupunkitekniikan yhteiset		Kaupungininsinööri	Rakennuttamispäällikkö
6512 Rakentaminen		Rakennuttamispäällikkö	Kaupungininsinööri
6532 Kunnossapito		Kunnossapitopäällikkö	Kaupungininsinööri
6552 Alueiden käytön hallinta		Aluepäällikkö	Kaupungininsinööri
Investoinnit			
IRTAIN OMAISUUS		Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
KIINTEÄ OMAISUUS		Suunnittelujohtaja	Tonttipäällikkö
JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS		Rakennuttamispäällikkö	Kaupungininsinööri

Liite 4: Keskeiset kaupunkitekniikan työkohteet ja kaupunki-infran investointien suunnittelukohteet

Rivi	Nimi	Selostus	v. 2025	Ilm.budj.
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN INVESTOINNIT				
1	yhteensä		28 414 000	5 570 800
2	KADUNRAKENNUS		11 398 000	3 175 800
3	Edelliseltä vuodelta jatkuvat hankkeet		654 800	278 500
4	Erkinkatu	Kadun osittainen perusparannus	74 000	40 000
5	Radanpään pyöräpysäköintikatokset	Yhteishanke RHK:n kanssa	180 000	180 000
6	Patomäentie / Luhdantaustankatu risteysjärjestelyt	Peruskorjaushankkeen loppuunsaattaminen	240 000	35 000
7	Orimattilankadun liikenneturvallisuusjärjestelyt	Peruskorjaushankkeen loppuunsaattaminen	13 500	13 500
8	Turvekadun alueen katujen peruskorjaus	peruskorjaushankkeen loppuunsaattaminen	6 800	
9	Patakallionkadun jkp-tie	Jkp-tien viimeistelytyöt	10 000	10 000
10	Niemen sataman uudistaminen 1. rakennusvaihe	Urakan viimeistelytyöt	10 000	
11	Erviänpuiston leikkialueen viimeistelytyöt		1 000	
12	Hennalan kasarmialueen rakentaminen	Takuuajan hoidon maksuerä	10 000	
13	Kivimaan urheilukenttä	Takuuajan hoidon maksuerä	10 500	
14	Viheraluerakentaminen, uusien kohteiden kasvillisuuden hoito	Takuuajan hoidon kustannusvaaraus, 27 kohdetta	99 000	
15	Kestävä kasvu		1 981 500	894 700
17	Kanukkakuja	Päällystys- ja viimeistelytyöt	17 500	
18	Aikamatkan asuntoalue	Katu- ja puistoalueiden päällystys- ja viimeistelytyöt	321 000	24 000
19	Karistonselän asuntoalue	Päällystys- ja viimeistelytyöt	63 000	
20	Vesikalliontie	Tonttikadun rakentaminen asemakaavan mukaiseksi	120 000	
21	Heinontie	Asuntokadun jatkaminen asemakaavan mukaiseksi	20 000	
23	Teräsmuurinraitti välillä Vahva-Jussin lenkki - Vähäntalonkatu	Rakentamisen 3. vaihe	40 000	40 000
24	Rakokiventie välillä Elementintie - Toritie	Kadun peruskorjaus sisältäen Traficom avustuksen	1 400 000	803 700
25	Omaisuuksien arvon säilyttäminen		4 779 100	980 600
26	Saneerauksen yhteishankkeet Lahti Aquan kanssa		1 069 000	277 500
27	Kankolankatu, Honkapirtinkatu ym.	Vesihuolto ja katurakenne	564 000	141 000
28	Teivaankatu ja Jalkarannantie (Svinhufvudinkatu - vedenottomo)	Vesihuolto, kaukolämpö ja katurakenne	134 000	41 500
29	Paasikiven- ja Ståhlberginkatu, Fellmannipuiston vesiallas	Vesihuolto ja katurakenne	215 000	75 000
30	Katsastajankatu ja Turhalankatu ym.	Vesihuolto ja katurakenne	156 000	20 000
31	KOVE, kevyt rakenteenparantaminen	Katujen täsmäparannuksia	270 100	60 600
33	KETOKATU	Kadun osittainen peruskorjaus	108 000	14 000

34	MIILUKATU	Kadun osittainen peruskorjaus	57 600	13 200
35	SÄVELKATU	Kadun osittainen peruskorjaus	104 500	33 400
36	Uudelleenpäällystys ja ajoratamerkinnt		2 000 000	382 500
37	Uudelleenpäällystystyöt, pääkatuverkko	Pääkatuverkon kuntotason ylläpitopäällystys	1 100 000	231 000
38	Urapaikkaustyöt	päällysteen korjaustöitä	180 000	
39	Alemman katuverkon uudelleen päällystys ym.	Katujen päällysteen ja kuivatuksen korjauksia	670 000	141 000
40	Ajoratamerkinnt	Uudelleenpäällystyskohteiden ajoratamerkinnt	50 000	10 500
41	Myllysaaren raitisillat (3 kpl)	Siltojen uusimisen aloittaminen	600 000	
42	Kynnäränjoen sillta (U-5659)	Putkisillan uusiminen Koiskalantiellä	240 000	
43	Potilanjoen sillat (U-8221 sekä jkp-tien rumpu-putki)	Putkisiltojen uusiminen Ahtialantiellä	600 000	260 000
44	Kestävä ja turvallinen liikkuminen		1 750 000	760 000
45	Tieliikennelain kokonaisuudistuksen edellyttämät muutostyöt	Nopeusrajoitusmerkintöjen muutostyöt	150 000	
46	Pikku-Vesijärvenpuiston reuna-alueiden viimeistely	Puiston reuna-alueiden kunnostus	320 000	120 000
47	Lehtokatu jkp-tie (Ajokatu-Et.Liipolank.)	Jkp-tien lisääminen tonttikadulle	90 000	90 000
48	Harjuviidantie jkpp + hulevesijärjestelyt (kisa-harjunpuisto)	Jkp -yhteyksien ja hulevesijärjestelyiden parantaminen	150 000	150 000
49	Joukkoliikenteen kuljettajien wc-tilojen rakentaminen	WC tilojen rakentaminen 16 erilliseen kohteeseen	640 000	
50	Renkomäen päätepysäkki, Kaukasenkatu		40 000	
51	Metsä-Pietilän päätepysäkki, Pajapellonkatu		40 000	
52	Nikkilän päätepysäkki, Metsä-Pekkalantie		40 000	
53	Hiekanummen päätepysäkki, Ahtialantie		40 000	
54	Viuhan päätepysäkki, Hakaportinkatu		40 000	
55	Ala-Okeröisten päätepysäkki, Syväojankatu		40 000	
56	Liipolan päätepysäkki, Eteläinen Liipolankatu		40 000	
57	Myyntimiehenkadun päätepysäkki		40 000	
58	Metsäkankaan päätepysäkki, Rakuunankatu		40 000	
59	Riihelän päätepysäkki, Uotilankatu		40 000	
60	Kiikkulan päätepysäkki, Kiikkulankatu		40 000	
61	Rautakankareen päätepysäkki, Rautakankareenkatu		40 000	
62	Uudenkylän päätepysäkki, Uudenkyläntie		40 000	
63	Harjuviidantien päätepysäkki		40 000	
64	Metsämaan päätepysäkki, Huuhkajantie		40 000	
65	Keskussairaalan päätepysäkki, Hoitajankatu		40 000	
66	Linja-autoreittien päätepysäkkien liikenneturvallisuusjärjestelyt	Peruuttamistarpeen poistaminen	400 000	400 000
67	Ulaaninkadun kääntöpaikka		150 000	150 000
68	Kyrölänkadun kääntöpaikka		150 000	150 000
69	Kiikkulankadun kääntöpaikka		100 000	100 000

70	Suunnittelu- ja työvaraukset		2 232 600	262 000
71	Suunnitteluvaiheen hankkeet	Suunnitteluvaiheen kustannus- varaus	1 000 000	150 000
72	Nimeämättömät rakentamiskohteet	varaus ennakoimattomille ra- kentamistarpeille	482 600	
73	Rakennuttamiskustannukset	Rakennuttamishenkilöstön palkkakustannuksia	750 000	112 000
74	LIIKUNTARAKENTAMINEN		3 230 000	
75	Kisapuiston pääkentän tekonurmen uusiminen		700 000	
76	Laitumen ja Hennalan kuntoilyryhmien uusi- minen	Vanhojen tukkiryhmien korvaa- minen	100 000	
77	Radiomäen urheilukenttien perusparannus	Hiekkakenttä ja YU-kenttä	2 380 000	
78	Patomäen pallokenttien aitaaminen		50 000	
79	ULKOVALAISTUS		2 000 000	1 317 000
80	UV yhteishankkeet kadunrakennusohjelman kanssa	Katu- ja puistorakentamisen yhteiskohteet	400 000	
81	Valaistuksen peruskorjaus		300 000	300 000
82	Ohjausjärjestelmän uusiminen		250 000	150 000
83	Valaistuskeskusten uusiminen		8 000	
84	Elohopea- ja suurpainenatrium valaistusten uusiminen		867 000	867 000
85	Metallipylväiden uusiminen		75 000	
86	Erikoisvalaistusten rakentaminen		100 000	
87	LIIKENNEVALOHANKKEET		400 000	
89	Kuntokartoituksen perusteella uusittavat ris- teykset	Ohjauskojeet, kaapeloinnit ym. uusiminen	359 000	
90	R 307 Aleksanterinkatu - Saimaankatu		72 000	
91	R 604 Uudenmaankatu - Saksalankatu		50 000	
92	R 103 Helsingintie - Tornatorinkatu		25 000	
93	R 115 Lahdenkatu - Vesijärvenkatu		30 000	
94	R 209 Iso-Paavolankatu - Vanhanradankatu		48 000	
95	R 602 Tapparakatu - Launeenkatu		32 000	
96	R 208 Iso-Paavolankatu - Mannerheiminkadun ramppi		16 000	
97	R 211 Mannerheiminkatu - Viipurintie		16 000	
98	R 300 Uudenmaankatu - Heikinkatu / Launeen- katu		16 000	
99	R 312 Vesijärvenkatu - Sammonkatu / Kolkan- katu		15 000	
100	R 117 Lahdenkatu - Saimaankatu / Niemenkatu		2 000	
101	R 207 Mannerheiminkatu - ramppi		1 000	
102	R 210 Mannerheiminkatu - Valimonkatu		16 000	
103	R 309 Vesijärvenkatu - Kirkkokatu		20 000	
104	Nimeämättömät liikennevalo- ja valvontakoh- teet	Kohdentamaton varaus	41 000	
105	VIHERALUEIDEN RAKENTAMINEN		2 386 000	678 000
106	Puistot		1 418 000	348 000
107	Launeen keskuspuisto		1 085 000	15 000

108	Keskuspuiston skeittipaikan laajennus ja peruskorjaus		820 000	
109	Perhepuiston isojen lasten leikkialueen uudistaminen		200 000	
110	Keskuspuiston arboretum alueen laajentaminen		15 000	15 000
111	Keskuspuiston käytäväreitistön uudistaminen		50 000	
112	Möysän esteetön uimaranta hv.järjestelyt, sekä puistorakentaminen		333 000	333 000
113	Leikkialueet		480 000	
115	Leikkialueiden saneeraus		450 000	
116	Katinpuiston leikkialue		150 000	
117	Patomäenpuiston leikkialue 1		150 000	
118	Tapaninpuiston leikkialue		150 000	
119	Leikkialueiden poistaminen		30 000	
120	Herrasmannin pihakatujen leikkialue		30 000	
121	Hulevesikohteet		250 000	250 000
123	Paskurinoja, etläinen hv. Allas (Patometsänkatu)	Kierrätysmateriaalikojeilu, StopWa -hanke	170 000	170 000
124	Ajurinpuiston hulevesijärjestelyt		80 000	80 000
125	Muut kohteet		238 000	
126	Radiomäen kokonaiskehittämisen viheraluejärjestelyt		238 000	
127	Radiomäen itäpäädyn näkymien avaaminen		22 000	
128	Radiomäen katsomon taustan ja pohjoisrienteen näkymien avaus		47 000	
129	Radiomäen itäpäädyn portaiden peruskorjaus (3 kpl)		67 000	
131	Radiomäen länsipäädyn ulkoilureitin portaat		1 000	
132	Radiomäen länsipäädyn polun kunnostus		1 000	
133	Radiomäen pohjoisrinne polun kaiteiden ja tukimuurin kunnostus		98 000	
134	Radiomäen koirapuiston kuivatusjärjestelyt		2 000	
135	ELINVOIMAHANKKEET		9 000 000	400 000
136	Pippo - Kujala, Eteläinen	Toteutussuunnittelun kustannusvaraus	300 000	50 000
137	Pippo - Kujala II	2. rakennusvaiheen esirakentamisen viimeistely	400 000	
138	LETKE allianssi hankkeen viimeistelytyöt	Kaupungin kustannusosuus	230 000	
140	Keskustavision hankkeiden toteutussuunnitelu	Toteutussuunnittelun kustannusvaraus	150 000	
141	Trion vaihtopysäkkialue katujärjestelyineen	Pysäkkialueen vaihtoehtotarastelu ja toteutussuunnittelu	200 000	200 000
144	Laakso-Nikkilän asuntoalue	Melusuojauksen rakentamisen jatkaminen E75-tien varteen	145 000	
145	Helsingintie / Kyläkunnantie / Ala-Okeroistentie jk-järjestelyt	Uusi jkp-yhteys Kyläkunnantie - Ala-Okeroistentie	150 000	150 000
146	Niemen satama-alueen uudistaminen		4 300 000	

147	2. vaiheen aloittaminen välillä Kipparinkuja - Joutjoki		2 800 000	
148	Niemen satama-alue. PIMA -kustannukset	PIMA materiaalin poistokustannukset	1 500 000	
149	Elinvoimainvestoinnit, nimeämättömät hankkeet	Kohdentamaton varaus	3 125 000	

Liite 5: Ulkovalaistuksen rakennuskohteet 2025

ULKOVAIJAISTUS, vuoden 2025 rakennuskohteet				TNI		
Tiedossa olevia ja v.2024 listasta siirtyneitä						
<i>Valaistuksen budjetti vuodelle 2025 on 2 000 000 euroa</i>						
Kohde N:o	Työnnumero les	Kohteen nimi/sijainti	2025 Budjetti €	Kohde sisältää		
				Kaape-lointi	Va-laisin + pyl-väs	Poistu-via eloho-pea-valai-simia (kpl)
Uudisrakennuskohteet, kasvu						
1		Kampuspuisto vaihe II kalustus	15 000		x	
2		Potilanjoen sillat (varaukset)	5 000			
3	25011	Rakokiventie. Kadun peruskorjaus.	141 000	x	x	
4		Niemen satama Kipparinkuja - Joutjoki	32 000	x	x	
5	25006	Vesikalliontie. Kadun siirto kaavan mukaisesti.	8 000	x		
6		Myllysaaren raittisillat aloitus	5 000	x	x	
7	25008	Kyynäränjoen sillat (siirtoja)	5 000	x		
8		Pikku vesijärven P-alue ja jkpp	12 000	x	x	
9		Joukkoliikenteen pääte pysäkit	10 000	x	x	
10		Helsingintie jk-järjestelyt	18 000	x	x	
11		Teräsmuurin raitti vaihe 3	7 000	x	x	
12		Radanpään pyöräkatokset	5 000	x		
13	25013	Kulmakatu	12 000	x	x	
yhteensä			275 000			
Kaava-alueet joissa ei valaistusta						
14		Hoitotie	7 500	x	x	
15		Linjapolku kl-väylä	9 500	x	x	
16		Kotimäenpolku kl-väylä	18 000	x	x	
17		Tiilipolku	24 000	x	x	
yhteensä			59 000			
Uudisrakennuskohteet 2025 yhteensä			334 000			-

2024 Työkohteiden loppuunsaattaminen						
18	24064	Isoniitynkatu	7 000	x	x	
19	24020	Orimattilankatu ja Lehtovuorentie (Lakkitehtaantie-Kyläkatu_Ioniitynkatu)	10 000	x	x	
20	24009	Kampikatu, Saviruukinkatu, Turvekatu - Aquan:n kohde	8 000	x	x	
21	22070	Viipurintie ja Sotkankatu + 1 kpl sillat.	10 000	x	x	
22	24025	Harakankatu	7 000	x	x	
23	24092	Luiskakatu ja raitti Jyrkänkatu	5 000	x	x	
24	24079	Lakkilantie (Huom! Myös katumuutos Kasajankatu)	3 000	x	x	
25	24057	Ukinpuisto uv	1 000	x	x	
26	24022	Patomäentie / Luhdantaustankatu risteysjärjestelyt	10 000	x	x	
27	24006	Loviisankatu	8 000	x	x	
28	21024	Tiiranmäki	18 000	x	x	17
Työkohteet 2024 yhteensä			87 000			17
Valaistusuusinnat/ saneeraukset						
29		Käpytie ja Lankilantie	69 000	x	x	27
30		Kausantie	75 500	x	x	23
31		Raitti Kuokkamaantie- Kyrölänkatu	16 000		x	11
32	24087	Ajokatu ja raitti	25 000	x	x	16
33	24060	Ilolantie, LES yhteistyökohde 2024-2025	22 000	x	x	11
34	25007	Heinolantie Mt3136	109 000		x	95
35	24096	Yrittäjänkatu ja Taivalkatu	28 000	x	x	18
36	24095	Upon silta ymp.	14 000		x	28
37		Kukkastie	89 000	x	x	22
38		Niinitie	38 500		x	26
39		Lintulantie	23 500		x	35
40		Vanhanradankatu alkuosa	34 000		x	18
41		Pyhätaka Vehkamäentie	35 000	x	x	21
42		Puhelinkatu ja Vitikankuja valaisinvaihto	5 500		x	8
43		Kiva-, Korkea- ja Hammarin- ja Lahdenkatu	33 500	x	x	20
44		Karoliinankuja	12 000	x	x	5
45		Uimarannankatu	14 500	x	x	5
46		Kuukkelintie ja Kankaantie (huom! koulu)	36 000	x	x	21
47		Mäkituvan- ja Alarikipolku	23 500		x	18
48		Launeen kirjasto raitit	12 500		x	10
49		Vanhakuja.	9 000	x	x	4
50	24097	Mäkeläntie	34 000		x	19

		Valaistusuusinnat/-saneeraukset yhteensä	759 000		461
		UV-keskuksien uusiminen + ohjausjärj.			
		Ohjausjärjestelmän uusiminen	200 000		
		Keskuksien uusiminen	8 000		
		UV-keskukset + ohjausjärj. yhteensä	208 000		
		Leikkikentät ja puistot			
51		Kirkkomaantien la (siirtoja)	5 000	x	
52		Katinpuiston la (siirtoja)	5 000	x	
53		Patomäenpuiston la 1 (siirtoja)	5 000	x	
54	25009	Launeen keskuspuisto	41 000	x	x
55		Purettavien leikkipuistojen työt	5 000		
		Leikkikentät ja puistot yhteensä	61 000		-
		Varaus suurpiirteinen- ja erikoisvalaistuskohteet	100 000		
56		Kariniemen puistotie ja puisto	100 000	x	70
		Varaus nimeämättömiin kohteisiin	87 500		
		Yhteensä	187 500		70
		Toiveiden tynnyrivaraus (asiakaspalaute pyyntöjä)			
57		Tammipolku parkkipaikka	8 000		
		Yhteensä	8 000		-

		Valaistus yhteensä	1 644 500		548
		Liikuntarakentaminen			
		Liikuntakentät			
58	25010	Radiomäen kenttä	95 000		
		Liikuntareitit			
59		Kiveriön (Kirstinkatu) lenkki	61 500	x	48
60		Vanhankartanon lenkki	32 000	x	50
61		Kotohaantien lenkki	22 500	x	36
62	24067	Saksalan lenkit	24 500	x	39
		Liikuntarakentaminen ja -kentät yhteensä	235 500		173

		Kuukausilaskutus (LES käyttö-, rakentamis- ja asiantuntijapalvelut)			
		Tammikuu	10 000		
		Helmikuu	10 000		
		Maaliskuu	10 000		
		Huhtikuu	10 000		
		Toukokuu	10 000		
		Kesäkuu	10 000		
		Heinäkuu	10 000		
		Elokuu	10 000		
		Syyskuu	10 000		
		Lokakuu	10 000		
		Marraskuu	10 000		
		Joulukuu	10 000		
		Kuukausilaskutus yhteensä	120 000		

		Yhteensä	2 000 000		721
--	--	-----------------	------------------	--	------------

Liite 6: Liikenne- ja viherympäristösuunnittelun työohjelma, käyttötalous

LIIKENNE- JA VIHERYMPÄRISTÖSUUNNITTELUN TYÖOHJELMA 2025**LIIKENNESUUNNITTELU**

MAL-sopimuksessa sovitut liikennehankkeet

- o Matkakeskuksen pysäköintitalon hankevalmistelu
- o Pienet kustannustehokkaat liikennehankkeet

VT12 Joutjärvi-Uusikylä – tiesuunnitteluun osallistuminen

Heinolan rataselvitys, Lahden osuus

Lahden liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen

Mikroliikenne- ja ratkaisut (varautuminen uuteen lakiin), haettu Traficom avustusta

Keskustan pyörä- ja kävelyreittien sujuvoittaminen

ilmakiskorata UDT, hankesuunnitelmaan osallistuminen

Kaavoitukseen ja muutostilanteisiin liittyvä liikennesuunnittelu

- o Karisto, Niemi, Keskusta ja Paavola, Kisapuisto, Urheilukeskus, Pippo. Villähde ja muut vuonna 2025 käynnissä olevat asemakaavoitushankkeet

KESTÄVÄ LIKKUMINEN

Kestävän liikkumisen vuosi 2025, Kymppin osuus (*kärkihanke*)

Koulujen ympäristöjen liikenneoppaat, osa 1

Kävelyn edistämissuunnitelma, haettu Traficom avustusta

ALUEHANKKEET

Keskustavision toteuttamisen vaatimat suunnitteluhankkeet (*kärkihanke*)

- o sujuvat bussiyhteydet, vaihtopysäkkialueen selvittäminen
- o torialueen kehittäminen
- o jalankulkijoiden opastus / kaupunkiopastus
- o Keskustan identiteettikadut –kaupunkikuvallinen ja toiminnallinen yleissuunnitelma, vaihe 1

Kisapuiston ja lähialueen yleissuunnitelma

Pippo E (kaupunkitekniikan kanssa selvitystyö)

VIHERALUEIDEN SUUNNITTELU

Virkistysreittien yleissuunnitelma. vaihe 1

Palveluverkkotarkastelut

- o Leikkialueet ja lähiliikuntapaikat
- o uimarannat (yhdessä liikuntapalveluiden kanssa)
- o Vesiaiheet (vesiurut ja puistojen koristealtaat)

Kaavoitukseen ja muutostilanteisiin liittyvä maisemasuunnittelu ja viheralueiden yleissuunnittelu

- o Arrajärven ja Arrajoen rantaosayleiskaavan maisemaselvitys
- o Rakokiven lähiympäristöohje
- o muut käynnissä olevat kaavahankkeet

Viheralueiden saavutettavuus -tarkastelu

Viherkertoimen kehitystyö (Rakva vetää)

VUOROVAIKUTUS JA VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN

OmaLahti –alustan laaja käyttöönotto

Raksa-messut, Lahti/Kymp osasto

Karttapalveluun pysäköintipaikkatieto, vaihe 1: keskustan alue

Liite 7: Asemakaavoituksen työohjelman 2025 kohteet

Selitteet

Nro	Kohteen numero kartalla
Tunnus	Kaavatyön tunnus
Tyyppi	Kohteen maankäytön tyyppi
MKS	Maankäytösopimus: 0 = ei tehdä, 1 = tehdään
P	Priorisointi: 1 = kiireellinen, 2 = seurattava, X = kiireellinen ja seurattava

Nro	Tunnus	Tyyppi	Työn nimi	Kaupunginosa	MKS	P
1	A-2958	1	Hennalan harjoituskentän alue	Hennala	0	X
2	A-2750	1	Koiskalan-Tiiranmäen kaavarunko	Koiskala, Myllypohja		
3	A-2841	1	Kariston itäosien kaavarungon tarkistus	Kolava	0	2
4	A-2908	1	Niemen ranta-alueen yleissuunnitelma	Niemi	0	2
5	A-2945	1	Paavolan alueen suunnitelmien koordinointi	Paavola	0	2
6	A-2959	1	Urheilukeskuksen ideakilpailu	Salpausselkä		
7	A-2714	1	Villähden asemanseudun kaavarunko	Villähde	0	
8	A-2562	2	Uusikatu 8	Asemantausta	0	1
9	A-2851	2	Vahva-Jussin lenkki 34	Asemantausta	0	1
10	A-2764	2	Harjukatu 46 ja Oikokatu 1, Sairaalanmäki	Keski-Lahti	1	X
11	A-2855	2	Hämeenkatu 9 (Maakuntatalo)	Keski-Lahti	1	
12	A-2715	2	Kirkkokatu 8 ja 10 (terveystalo & Kela)	Keski-Lahti	0	2
13	A-2862	2	Vesijärvenkatu 38	Keski-Lahti	1	
14	A-2859	2	Katajakatu 5 ja 7 (Lahden talot)	Kivimaa	1	X
15	A-2830	2	Möysäntie 5 ja 5B	Möysä	0	X
16	A-2913	2	Viipurintie 2	Möysä		
17	A-2789	2	Niemenkatu 16 (osa) ja 18 (osa), katu- ja vesialueet	Niemi	1	2
18	A-2929	2	Otavantien länsipuoli	Renkomäki	0	2
19	A-2951	3	Sipurantie 32	Ahtiala	0	1
20	A-2845	3	Kerintie 2	Asemantausta	0	X
21	A-2832	3	Köllinkatu 3	Jalkaranta	0	1
22	A-2622	3	Siivolankatu 11-13	Järvenpää	0	1
23	A-2930	3	Valkamankatu 7	Kilpiäinen	0	1
24	A-2842	3	Karistonmäki I	Kolava	0	X
25	A-2916	3	Karistonmäki II	Kolava	0	X
26	A-2910	3	Ahtialantie 29, 31 ja 33	Möysä	0	1
27	A-2776	3	Huhmarannankatu 3, 5, 7, 9, 11, 13 ja 15	Möysä	0	
28	A-2875	3	Näkkimistön länsipuoli	Renkomäki	0	X
29	A-2932	3	Pentinkuja	Renkomäki	0	X
30	A-2955	3	Salontie 6 ja 7	Uusikylä	0	
31	A-2844	4	Helsingintien länsipuolen teollisuusalue	Jokimaa	0	X
32	A-2872	4	Karistonportti ja Latomäki	Järvenpää	0	2
33	A-2923	4	Siivolankatu 2 ja 4	Järvenpää	1	X
34	A-2934	4	Alatorin kehittäminen	Keski-Lahti	0	2
35	A-2846	4	Jaksonkatu (Matkakeskuksen parkki)	Keski-Lahti	0	X
36	A-2873	4	Pippon eteläosa	Kujala, Ämmälä	0	2
37	A-2886	4	Vipusenkatu 10A ja B, 12, 14 ja 16 (Peikko)	Kytölä	1	2
38	A-2849	4	Kasakkamäentie 3, Reissumiehenkatu 2	Kärpänen	0	
39	A-2952	4	Johanneksenkatu 4 (Holman Prisma)	Mukkula	1	X
40	A-2950	4	Vanhatie 23B	Mukkula	1	X

41	A-2884	4	Vanhatie 27 ja 29	Mukkula	0	
42	A-2826	4	Viipurintie 1 (Ruolan ostoskeskus)	Möysä	1	2
43	A-2856	4	Ansiokatu 4	Nikkilä	0	1
44	A-2710	4	Tiilimäenkadun varsi (Lahden portti)	Renkomäki	0	2
45	A-2907	5	Kaarikatu 28, Tapparakatu 26 ja Asemantaustanpuisto	Asemantausta	0	
46	A-2926	5	Kisapuisto	Kartano	0	X
47	A-2819	5	Harjukatu 31 (kaupungintalo)	Keski-Lahti	0	
48	A-2954	5	Aurakatu 11 (Launeen kirjasto)	Laune	0	X
49	A-2953	5	Salinmäentie 1 (Salinkallion koulu)	Laune	0	X
50	A-2900	5	Tapparakatu 15 (Launeen päiväkot)	Laune	0	2
51	A-2899	5	Mukkulan monitoimitalo	Mukkula	0	X
52	A-2709	5	Ilmarisentie 1 (Joutjärven kirkko)	Möysä	0	
53	A-2853	5	Pajulahdentie 167 (Liikuntakeskus Pajulahti ja ympäristö)	Nastola	0	2
54	A-2901	5	Työmiehenkatu 1, Saimaankatu 23 ym. (Paavolan päiväkot ja ympäristö)	Paavola	0	2
55	A-2938	5	Suppalantien katualue	Villähde	0	
56	A-2825	6	Honkapirtinkatu 13	Jalkaranta	0	
57	A-2857	6	Mesikämmentie 1	Jalkaranta	0	1
58	A-2889	6	Laiturikatu 2 (vanhan lasitehtaan piippu)	Kartano	0	X
59	A-2940	6	Omarannankatu 8-12, Kilpiäistentie 64, Tuomistontie 51	Kilpiäinen	1	
60	A-2895	6	Mäntyrinnetienkatu 3	Kivimaa	1	
61	A-2865	6	Heinlammintie 64	Kytölä	0	
62	A-2941	6	Siltamäenkuja 1, 3, 5 ja 7; Tuulikatu 10 ja 12	Myllypohja	0	
63	A-2918	6	Varjolanatie 6	Nastola	0	
64	A-2921	6	Peisalankatu 21, Sippalankatu 22	Pirttiharju	0	1
65	A-2928	6	Erstantie 1, 3 ja 5	Villähde	0	
66	A-2887	6	Heikintie 6	Villähde	0	

Työohjelma pähkinänkuoressa, yht. 66 työkohdetta

- Kaavarunkotyöt (tarkistetaan tarvittaessa) 7 kpl (sis. Europan ideakilpailukohteen)
- Kerrostalo- ja rivitalokaavat (AK, AR) 11 kpl
- Pientaloalueiden kaavat (AO, AP) 12 kpl
- Elinkeinoelämän kohteet ja kaupalliset palvelut 14 kpl
- Julkisen rakentamisen kohteet ja yleiset alueet 11 kpl
- Muut yksityisten hakemat asemakaavan muutokset 11 kpl
- Europan 18 –ideakilpailu urheilukeskuksen alueelle
- Keskustavision kärkihankkeet

Mitä työohjelma tuottaa, jos kaavat etenevät aikataulussa

- Kerrostalorakentaminen (AK, AR) – 30 000 k-m²
- Pientalotontit (AO, AP) – 100 kpl
- Elinkeinoelämän kohteet ja kauppa (T, P, K) – 40 ha
- Lisäksi toiminnan kehittämistä kaavamuuoksilla: käyttötarkoituksen muutos ja/tai lisärakennusoikeus (maankäyttösopimuskaavat)
- Asemakaavoista noin puolet on kaupungin omia hankkeita ja puolet yksityisen anomuksesta tehtäviä kaavamuuoksia

Kehittämisen avaintehtävät

- Tietomallimuotoisen asemakaavan käyttöönotto
- Asemakaavoituksen työohjelma
- Yhteistyön rakenteiden vahvistaminen asemakaava-prosessissa kaupunkiympäristön palvelualueella

Muita seurattavia asioita

- Selvitysten ja asiantuntijapalveluiden kustannukset
- Yleisötilaisuudet, lkm. + osallistujat, lkm.
- Muistutukset, lkm + valitukset, lkm.

